pest-POSTEN

Nr. 3 - Supplement, 2025 - 31. årgang

”Diktspalten’s ti-årskavalkade” - Vol 3

MEDLEMSBLAD FOR
NORSK FORENING FOR INFEKSJONSMEDISIN

REDAKSJONEN

- ***Ansvarlig redaktør :***
Ruben A. Claassens
Infeksjonsmedisinsk avdeling
Akershus universitetssykehus
rubcla@ahus.no

- ***Medredaktør :***
Olav Lutro
Diagnostisk senter
Stavanger universitetssjukehus
Olav.Lutro@sus.no

- ***Kulturmedarbeider :***
Bent von der Lippe
bentvdlippe@gmail.com

- ***Redaksjonssekretær :***
Jon Birger Haug
Avdeling for smittevern
Sykehuset Østfold
jobhau57@gmail.com

- ***Redaksjonell medarbeider :***
Ida Tveter
Infeksjonsmedisinsk avdeling
Nordlandssykehuset Bodø
ida.tveter@nordlandssykehuset.no

- ***Annonsesjef :***
Jon Birger Haug
Avdeling for smittevern
Sykehuset Østfold
jobhau57@gmail.com

BJØRN MYRVANG OG BENT VON DER LIPPE TAKKES FOR MANGE ÅR MED UTRETTELIG KULTURINNSATS !

INNHOLD

Dikt,

Dikt ,

og bare

Dikt!

"*pest*-POSTEN" utgis fire ganger i året, og distribueres til alle som er medlemmer av NFIM

Redaktør: **Ruben Alexander Claassens**
Adresse: **Infeksjonsmed. avd. Ahus**
rubcla@ahus.no

Telefon: **02 900 / 412 95 459**
E-post: **pestposten@gmail.com**
Nettsted: **www.pestposten.no**

ISSN: 0808 - 2510

Forsiden:
Poems
(Kilde: Shutterstock AI)

pest-DIKT *spalte*-POSTEN

Illustrasjon: Gemini AI (Nano Banana)

Kjære lesere av *pest*-POSTEN!

Vi takker redaksjonen av *pest*-POSTEN for at det til vårt 30-års jubileum skal utgis en supplementutgave av medlemsbladet med diktspalter trykt i perioden 2015-25. Noe lignende har skjedd to ganger tidligere da supplementer ble publisert både i 2005 og i 2015 med alle diktspalter publisert 1995-2005 og 2005-2015.

Diktspalten har vært en del av bladet vårt helt fra starten i 1995, og de første årene var Oddbjørn Brubakk, første redaktør og mannen bak *pest*-POSTEN, også ansvarlig for «DIKTSPALTEN». I 1998 tok Bjørn Myrvang tok over og var ansvarlig for valg av forfattere og dikt helt frem til 2021. Innimellom ble kolleger med interesse for lyrikk invitert til å bidra. I 2021 var det på tide at yngre krefter kunne ta over. At redaksjonen valgte å gi ansvaret til Bent von der Lippe, innebar ingen vesentlig aldersmessig fornyelse, men muligheter for fornyelse av «DIKTSPALTEN» av en urban kraft med nye ideer.

For oss som har hatt gleden av å velge forfattere og dikt i *pest*-POSTEN til denne nye samlingen, har oppgaven vært både utfordrende og spennende. Den har gitt oss kunnskap og mange gleder. Hva leserne har ment om spalten vår vet vi ikke så veldig mye, men flere muntlige meddelelser har vært positive, og det har gledet oss. Redaktører og redaksjonssekretæren har ikke uttrykt noen form for kritikk eller misnøye. Dermed tenker vi at de fortsatt symes det er fint å krydre hvert nummer av *pest*-POSTEN med et stabilt ikke-medisinskfaglig innslag.

Vi håper mange av leserne vil glede seg over å motta aktuelle samling, og vil finne glede og adspredelse i å lese litt om dikterne og lese noen av diktene. Bent von der Lippe er klar til å fortsette som ansvarlig for spalten.

Hilsen

Bjørn Myrvang og Bent von der Lippe

Innhold

2015-3	Gustaf Larsson	(1893-1985)	s. 6
2015-4	Arthur Rimbaud	(1854-1891)	s. 8
2016-1	Tor Jonsson	(1916-1951)	s. 10
2016-2	Ella Wheeler Wilcox	(1850-1919)	s. 12
2016-3	Stig Dagerman	(1923-1954)	s. 14
2016-4	Sonja Åkesson	(1926-1977)	s. 16
2017-1	Johan Falkberget	(1879-1967)	s. 19
2017-2	Hiromi Itō	(1955 –)	s. 21
2017-3	Torsten Palmqvist	(1889-1972)	s. 23
2017-4	Bjørn Aamodt	(1944-2006)	s. 25
2018-1	Aasmund Olavsson Vinje	(1818-1870)	s. 27
2018-2	Frøydis Sollid Simonsen	(1986 –)	s. 29
2018-3	Kristofer Uppdal	(1878-1961)	s. 31
2018-4	William Owen	(1893-1918)	s. 33
2019-1	Wislawa Szymborska	(1923-2012)	s. 35
2019-2	Ogden Nash	(1902-1971)	s. 37
2019-3-4	Hans ”Hasse” Alfredson	(1931-2017)	s. 39
2020-1-2	Carl Gustav Taubøll	(1928-1996)	s. 41
2020-3-4	Dan Andersson	(1888-1920)	s. 43
2021-1	Gaetano Donizetti (Musikk!)	(1797-1848)	s. 45
2021-2	Knut Hamsun	(1859-1952)	s. 48
2021-3	Mathilde Wesendonck og Joseph J. Wecksell		s. 49
2021-4	Claes Gill og Eirik Lodèn (Dikt om Mozart)		s. 51
2022-1	Percy B. Shelly og David R.G. Jones		s. 53
2022-2	Åse-Marie Nesse	(1934 - 2001)	s. 55
2022-3	Amelia J. Burr og Helge Rode		s. 57
2022-4	Rainer Maria Rilke og Stein Mehren		s. 59
2023-1	Edith Södergran og Harriet Löwenhjelm		s. 61
2023-2	Tove Ditlevsen og Grethe Risbjerg Thomsen		s. 63
2023-3	Jon Fosse	(1959 –)	s. 66
2023-4	Rupert Brooke og Albrecht Haushofer		s. 69
2024-1	Elizabeth Browning og Robert Browning		s. 72
2024-2	Hans Børli	(1918-1989)	s. 74
2024-3	Rainer Maria Rilke	(1875-1926)	s. 76
2024-4	Georg Gordon Byron	(1788–1824)	s. 78
2025-1	Astrid Hjertenæs Andersen	(1915-1985)	s. 80

DIKTSPALTEN 2015-3

Gustaf Larsson

(1893-1985)

Denne gongen presenterer vi ein diktar som vel knapt nokon av lesarane har høyrt om.

Men Gustaf Larsson er Gotlands store skald, og er på øya kjend både som forfattar, folkeminnegranskar, fotograf og museumsmann. På fødestaden sin på aust-Gotland skapte han det vakre friluftsmuseet Norrlanda Fornstuga.

Han gav ut ei rekkje diktsamlingar, sume på svensk, men dei fleste på gutamål, det sermerkte språket, som no vert tala av berre ein liten del av bygdefolket på Gotland og Fårø.

Ei mengd av dikta til Larsson er omdikta til eit nokså konservativt nynorsk av Ivar Orgland, og dikta du finn her, er frå samlinga "Gotlandske dikt", utgjeven på Fonna forlag i 1978.

Larsson har skrivi dikt om mange ulike emne, men eg vel tre dikt som syner dei varme kjenslene han hadde for Gotland. Det er ikkje meg imot om dei kan inspirera lesarane til å ta ein tur til øya, som har ein sereigen natur og ein vakker historisk by, Visby. Dei nærmare 100 kvite steinkyrkjene, jfr. titelen på det siste diktet, frå mellomalderen , er òg ein grunn til å vitja øya. Ingen stad i Sverige har fleire soltimar i året enn Gotland, og dreg du dit, vert det kanskje ikkje berre med den eine gongen.

- Bjørn Myrvang

Gotland min lengsel

Gotland min lengsel, trufast og
god
Gotland mitt vårlege land!
Havet det vide tek deg i famn,
folket og landet, alt som har namn.
Østersjøbylgje, syng meg til ro
sist på mi fedrastrand!

Dei kvite kyrkjene

Dei kvite kyrkjene lyfter seg
over skogane,
spir og tårn – dei glimtar
mot klårnande sky.
Solbrende bønder bøyer seg
bakom plogane,
kviler i middagstimen
og tek fat på ny.
Langt bortom engene ser eg det
sylvklåre bandet
av havet som skimrar i djupare
blått enn bak sky.
Bygdi eg ser er ein flik av det
gutniske landet,
og sommarens smilande prakt
er den gåva det byd.

BM

Midsommarnatt

Heimbygdis trolske midsommarnatt
høyrde eg tona i glam og skratt
og ange som høver
frå felt med kløver.

Engi låg trylt av dimma sin smeik
og strandfolk sin midsommarleik.
Bak bjørker og krattet
steig låten og skrattet.

Eg høyrde tona bak eng og koll
Ringome-Janne sin pols i moll,
innlært av sjølve
alvenatt-sølvet.

Men over garden sitt mørke bol
smyg det ein pust av nattfiol,
til dei som finn att i
si sjel draumblå natti.

DIKTSPALTEN 2015-4

Arthur Rimbaud

(1854-1891)

At vi nylig i faglig sammenheng var i Harar i sørøst Etiopia har vært avgjørende for valget av denne *pest*-POSTs poet. Arthur Rimbaud bodde nemlig i Harar, islams fjerde viktigste by, fra 1882 til 1891, dvs. de siste 10 år av sitt liv. Etter en livlig og urolig ungdomstid, flakket han rundt i flere land, men slo seg til slutt ned blant muslimer i Harar. Der fikk han fred i sinnet. Han døde i Marseille 37 år gammel.

Han var fransk av fødsel, og den lyrikk som skapte hans berømmelse, ble til før han fylte 21 år – det meste under en omflakkende tilværelse preget av alkohol og narkotika. Sitt gjennombruddsdikt, Le Bâteau ivre (den berusete båten), skrev han seksten år gammel. Hans samlede produksjon er ikke stor, men han har i Verdens litteraturhistorie (Cappelen) fått større plass enn Ibsen og Bjørnson til sammen. En del av det han har skrevet er nokså utilgjengelig for den vanlige leser. Hans berømmelse skyldes nok at han var den mest nyskapende og originale av symbolistene, og litteraturhistorikere mener Rimbaud har hatt stor innflytelse på og vært inspirasjonskilde for en rekke senere diktere.

Under det mangeårige oppholdet i Harar skrev han ikke en verselinje. Der livnærte han seg mest trolig av handelsvirksomhet.

Huset hans, som du ser på bildet, er i dag museum og er et populært turistmål i Jugal, gamlebyen i Harar. Der finner man først og fremst mange fotografier han tok under oppholdet i Harar, og som i dag er av stor kulturhistorisk verdi.

Flere norske oversettere har strevd med å gjendikte Rimbaud. Vi har valgt et av hans mer forståelige dikt som Olav H. Hauge har gjendiktet til hardanger-nynorsk i "Dikt i umsetjing" (Det Norske Samlaget, 2004). I tillegg har vi valgt et prosadikt fra "Illuminasjoner", gjendiktet av Karin Haugane (Bokvennen, 1994).

- Arild Mæland og Bjørn Myrvang

PÅ DEN GRØNE KAFÈ

Klokka sju om kvelden

Eg har luffa langt og slite sko
på steinut veg. Og kom til Charleroi.
Der gjekk eg inn på Den grøne kafé og bad
um halvkald skinke og smørbrød som
forslo.

Eg strekte beini ut, og såg meg rundt
på grønt tapet og skilderi.
Og gjenta kom, med digre bryst i tunt
flanell, og skjelmsk i augo, store tid!

Ho gjekk kje undan for eit kyss, den der!
Og ho kom att, med lått i augnekrær,
med brød og skinke på et rosut fat,

halvkald, saftig skinke, kvit og raud,
med løk, - og slo i glaset. Skummet saud
og perla seg i soli der eg sat.

BOTTOM

Virkeligheten er for tornet for min store personlighet.
- Ikke desto mindre befant jeg meg hos min Madame,
som en enorm gråblå fugl glidende mot takskjegget og
vingen slepende i kveldens skygger.

Jeg var, ved foten av himmelsengen som støttet hennes tilbedte smykker og hennes fysiske mesterverk, en stor bjørn med fiolett tannkjøtt og med pels grånet av sorg, med øynene festet på konsollbordenes sølv og krystall.

Alt ble skygge og brennende akvarium. Om morgenen , - stridslystne junigryning,- løp jeg ut på markene, et esel, utbasunerende og fektende min klage, helt til Sabinerinnene fra forstaden kom og kastet seg mot bringa mi.

DIKTSPALTEN 2016-1

Tor Jonsson

(1916-1951)

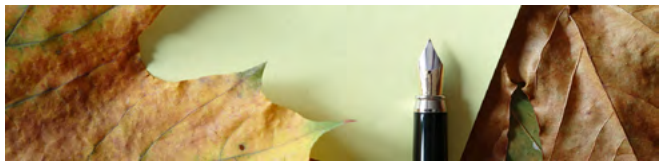
I år er det 100 år sidan han vart fødd i Lom. Ein kald januardag i 1951 valde han å ta sitt eige liv, berre 35 år gamal. Han vaks opp i same bygda som Olav Aukrust, og dei var på fleire vis motpolar i nynorsk lyrikk og sosialt i bygdesamfunnet. Tor Jonssom var talsmann for husmannsproletariatet og var fattigfolkets diktar framfor nokon. Han var eit motsetningsfylt menneske, som skapte nokre av dei vakraste, inderlegaste og sterkaste dikta i norsk lyrikk. Grågrenda og stusselstugu, kvar dei no fins i verda, har ikke hatt ein sterkare og ærlegare talsmann enn han.

Han kjempa i prosa og i poesi mot urettvisa han sjølv opplevde, og han tok og innover seg all liding i samtida. Men det rasa og ein krig i hans indre landskap. Han hadde ei bitter kjensle av einsemd, samstundes som kjærleikslengten brann sterkt han.

Han hylla livet i mange dikt, men mange dikt kretser óg om døden, som han vende sin kjærleik mot og valde til sist. Leser ein biografien om Tor Jonsson «Berre kjærleik og død», skriven av Ingar Sletten Kolloen, sit ein att med inntrykket av at mislukka i kjærleikslivet må ha vori den utløysande årsaken til sjølvmordet.

I tidsrommet 1943-51 vart det utgjevi fire diktsamlingar av Jonsson. Seinare er dikta utgjevne i samling, og i 1999 kom «Tor Jonssons beste», kor dikta nedafor er henta frå. Kjem du til Lom, må du vitja stusslegstova, ho står der framleis.

- BM

BARNDOMSHEIMEN

Eg takkar barndomsheimen
for hat bak dimme ruter
mot livsens husmannskår.
Den bleike draum du gav meg,
den beiske sorg du gøymde
er vitring om ein vår.

I denne stussleg stova
har sorga alltid sutra
og slipt sin lange kniv.
I denne stova grodde
den gode draum som alltid
skal stråle kring mitt liv.

Eg går i i heimegrenda
og plantar fagre blomar
på kvar ei bortgløymd grav.
Eg takkar barndomsheimen
for hat i i heilag einsemd
og grøda som det gav.

Eit dikt om alt eg elskar
har rot i hytta heime
bak gråten til ei mor.
No sprengjer diktet hamen
i sus av fattigdomen
og sorga på vår jord.

NÅR DU ER BORTE

Nærast er du når du er borte.
Noko blir borte når du er nær.
Dette kallar eg kjærleik-
Eg veit ikkje kva det er.

Før var kveldane fylte
av susing frå vind og foss.
No ligg ein bortgøymd tone,
og dirrar mellom oss.

Alle illustrasjoner: Colourbox

DIKTSPALTEN 2016-2

Ella Wheeler Wilcox

(1850-1919)

I en doktormiddag jeg var for kort tid siden, leste doktorandens bror diktet som presenteres denne gang, og påpekte med god grunn at doktoranden var i gruppen ”the people who lift”.

Den amerikanske forfatteren Ella Wheeler Wilcox er antakelig mest kjent for linjene ”laugh and the world will laugh with you, weep and you will weep alone”. Disse linjene avspeiler mye av hennes holdning til livet, og gir et godt bilde av hennes poesi, som i stor grad var preget av optimisme, oppmuntring og glede.

Hun ga ut 24 diktsamlinger og var i sin tid en meget populær og lest poet, mens vurderingen blant kritikerne var blandet. På hennes gravstøtte står et sitat av henne: ”To sin by silence, when they should protest, makes cowards of men”.

Det gjør vel mange av oss til kujoner.

- BM

Two Kinds of People

There are two kinds of people on earth today,
Two kinds of people no more I say.
Not the good or the bad, for it's well understood,
The good are half bad, the bad are half good.

Not the happy or sad, for in the swift-flying years,
Bring each man his laughter, each man his tears.
Not the rich or the poor, for to count a man's wealth,
You must know the state of his conscience and health.

Not the humble and proud, for in life's busy span,
Who puts on vain airs is not counted a man.
No! the two kinds of people on earth I mean,
Are the people who lift, the people who lean.

Wherever you go you'll find the world's masses
Are ever divided into these two classes.
And, strangely enough, you will find, too, I mean,
There is only one lifter to twenty who lean.

In which class are you? Are you easing the load
Of the overtaxed lifters who toiled down the road?
Or are you a leaner who lets others bear,
Your portion of worry and labor and care?

Illustrasjoner: Colourbox

DIKTSPALTEN 2016-3

Stig Dagerman

(1923-1954)

En høstkveld i 1954 gikk Stig Dagerman ned i garasjen, tettet igjen alle ventiler og åpninger, satte seg i bilen og startet motoren. Neste morgen ble han funnet død, 31 år gammel. Da hadde han siden 1945 fått strålende kritikker for sine romaner, noveller, skuespill, ”essays” og ”dagsedlar”, var blitt tildelt litteraturpriser, og til og med blitt kalt ”den nye Strindberg”. Men til tross for ros og medgang, ble livet for vanskelig, fylt av angst, skyldfølelse, pengesorger, som også ga ham en viss grad av skrivesperre.

Vil du lese mer om Dagermans korte liv, les Bjørn Ranelids dyptgripende blanding av roman og biografi ”Mitt namn skall vara Stig Dagerman”, som også er oversatt til norsk. Haldis Moren Vesaas har også et fint leseverdig kapitel om Dagermans besøk i Vinje i boka ”Båten om dagen”.

Under ”Bokdagar i Dalsland” i sommer ble jeg minnet av Mustafa Can om at Stig Dagerman i sine dikt var opptatt av solidaritet og våre moralske utfordringer. Can leste Dagermans dikt ”Flykten valde oss”, i forbindelse med at han fortalte om en reise han hadde gjort og møtt mennesker i det krigsherjede Syria. Diktene ”Flykten valde oss” og ”En broder mer” ble skrevet for nærmere 70 år siden, men er vel like aktuelle i dag.

- BM

Flykten valde oss

Fågeln väljer flykten. Vi valde den icke.
Flykten valde oss. Därför är vi här.
Ni som ej blev valda - men ändå frihet äger,
hjälp oss att bära den tunga flykt vi bär!

Bojan väljer foten. Vi valde att vandra.
Natten var barmhärtig. Nu är vi här.
Ni är för många, kanske den frie trygge säger.
Kan vi bli för många som vet vad frihet är?

Ingen väljer nöden. Vi valde den icke.
Den valde oss på vägen. Nu är vi här.
Ni som ej blev valda! Vi vet vad frihet väger!
Hjälp oss bära den frihet som vi bär!

En broder mer

Jorden kan du inte göra om.
Stilla din häftiga själ.
Endast en sak kan du göra:
en annan människa väl.
Men detta är redan så mycket
att själva stjärnorna ler.
En hungrande människa mindre
betyder en broder mer.

Illustrasjoner: Colourbox

DIKTSPALTEN 2016-4

Sonja Åkesson *(1926-1977)*

Da jeg i nr. 3 av *pest*-POSTEN 2015 presenterte Gustaf Larsson som Gotlands store skald, kom det en protest fra en etterkommer av Sonja Åkesson, som mente at denne gotlanske poeten måtet rangeres foran Larsson. Etter litt korrespondanse ble vi enige om at Sonja Åkesson var en mer velkjent poet, men kanskje ville hun ikke likt å bli kalt en skald. Og i motsetning til Larsson, handlet hennes dikt ikke om Gotland.

Nå lar vi like så godt Sonja Åkesson slippe til. Hun var fra Butle på Gotland, og dro til Stockholm i voksen alder. Hun debutere i 1957, 31 år gammel, og i åra som fulgte, ga hun ut en diktsamling nesten hvert år inntil hun døde bare 51 år gammel. I mange av sine dikt var hun opptatt av kvinnenes situasjon på 50-, 60- og 70-tallet, i ei tid da de fleste voksne svenske kvinner var ”hemmafruer”. Hun var en meget lest lyriker, og ble en slags kultfigur fordi mange kvinner kjente seg igjen i hennes dikt. som ofte var preget av frekkhet og ironi.

Sonja Åkessons mest kjente dikt er kanskje ”Äkteskapsfrågan”, bedre kjent som ”Vara Vit Mans Slav”. Fordi mange av hennes dikt hadde innslag av ironi, og fordi det nå går mot jul, velger jeg også å presentere henne med diktet ”Julvisa”.

BM

Vara Vit Mans Slav

Vit Man vara snäll ibland, javisst
dammsuga golven och spela kort
med barnen i Helgen.

Vit Man vara på för Jävligt humör
och svära fula ord
många dagar.

Vit Man inte tåla Slarv.
Vit Man inte tåla stekad Mat.
Vit Man inte tåla Dum mening.
Vit Man få stora Anfall
snubbla barnens pjäxor.

Vara Vit Mans slav.

Föda Annan Mans barn.
Föda Vit Mans barn.
Vit Man taga hand
Bekosta alla barnen.
Aldrig bliva fri Stora Skuld
till Vit Man.

Vit Man tjäna Lön på sina Arbete,
Vit Man köpa Saker.
Vit Man köpa hustru.

Hustru diska sås.
Hustru koka lort.
Hustru sköta grums.
Vara Vit Mans slav.

Vit Man tänka många Tankar bliva tokig?
Vara Vit Mans slav.
Vit Man supa full slå sönder Saker?
Vara Vit Mans slav

Vit Man tröttna gammalt bröst
gammal mage
Vit Man tröttna gammal hustru
ber fara åt Helvete?
Vit Man tröttna Annan Mans
barn?

Vara Vit Mans slav.

Komma krypa knäna
tigga
vara Vit Mans slav.

Julvisa

Förr i tiden var alla jular så gammaldags
alla hade den riktiga stämningen, sakta snöfall
och facklor och slädar och ljus
i alla fönster och orgelbrus
var det alltid om jularna förr i tiden.

Och överallt var det blankt och kritat och strött
och julbordet dignade: korvar kotletter och syltor
och skinkor och revbensspjäll och sött
öl och brännvin (ack, pigor och skinkor och kött
fanns det gott om
på jularna förr i tiden).

Och Nasse, låttrökt med äpple i mun
tronade mitt på damastduken, kallmanglad, vit
som niggrernas fotsida klädnader
i julnumret av missionstidningen.

Mm, djuren fick sitt.
Hasten fick havre och de små sparvarna
dansade lyckligt polska kring präktiga kärvar.
Mänskorna var mer än nu generösa, naturliga,
gammaldags okommersialiserade
om jularna förr i tiden.

Och mor hade drivit fram
hyacinter som doftade
(var fanns alla halvvissna krukväxter
och t.ex. matrester och t.ex. smutskläder
sen strax före helgen
på jularna förr i tiden?)

Far läste bibeln.
(Folk var så religiösa på jularna förr i tiden.)

Och ogifta faster läste nån annan
stämningsmättad berättelse.
Om jularna förr: det lästes så många vackra
stämningsfulla små bitar.
Den t.ex. om ”En hel bulle”
Sagan om ”Den lilla flickan med
svavelstickorna”.

Sen smackade barnen tacksamt i sig
sin julgröt.
(Ackja! Det var pli på ungarna om jularna förr i
tiden.)
De visste vad som var rätt
och gjorde sin plikt
liksom de vuxna.

Fattiga fick sin skärv.

Det fanns ingen otäck världsnöd
och inga omöjliga idéer
om jämlikhet förr i tiden.

DIKTSPALTEN 2017-1

Johan Falkberget

(1879-1967)

At Johan Falkberget var en våre fremste prosaforfattere i det 20. hundreåret, kjenner vel både lek og lærd til. Mange mente Falkberget fortjente Nobelprisen i litteratur. Den fikk han ikke, men i 1949 fikk han «Det norske folks nobelpris» (Hjertenes nobelpris), som lød på 165 000 kr. Det var svært mange penger på den tida og en pris som betydde svært mye for Johan Falkberget.

Som poet er han med god grunn lite kjent da han utgav kun en diktsamling, «Vers fra Rugelsjøen» i 1925, og som utkom i en større utgave i 1964. Jeg har lest et sted at Sigrid Undset har sagt eller skrevet at Falkberget var like stor som versemaker som han var som romanforfatter. Denne attesten fra Undset må alene kunne forsvare at Falkberget blir representert i dette nummer av *pest*-POSTEN. En ekstra grunn er det at det 5. april i år er 50 år siden Falkberget døde, og i dette vårnummeret velger vi å presentere to vårdikt fra «Vers fra Rugelsjøen».

Trygve Lie's hytte speiling i dammen og Rugelsjøen m. hytten" (1949)

Foto: Schrøder
Sverresborg Trøndelag Folkemuseum
(opphavsrett)

VÅRNAT VED RUGELSJØEN

Isen driver – driver i søndenvind
for revne seil.
Og mot oss blusser
et stålhvidt lys
som sol fra store speil.

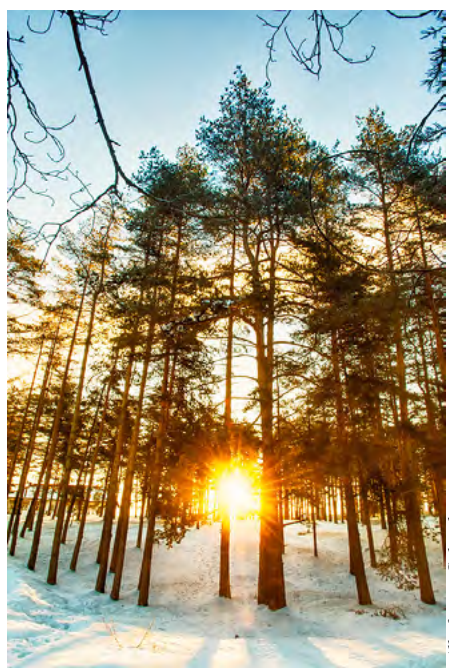
Over svarte råker
en islom kredser
i store svinger.
Og vatnet drypper
i gylne dråper
fra spidse vinger - - -

VÅRMORGEN

Stjerne efter stjerne
soper med sine bleke ris
skoddegråe skyer
av den natblå himmelhvælv.

Og solen går omkring på snøen
og tænder sine første morgenlys
- - - - sine røde morgenlys.
Og svarte trær suser
indover heiene i søndenvind
- - - - i sol og søndenvind.
Og en fugl med kvite vinger
ind i årerøken svinger
over kojens måsågrodde tak - - -

Alle fotos: Colourbox

DIKTSPALTEN 2017-2

Hiromi Itō

(1955–)

Det er to grunner til at jeg denne gang velger å presentere en Nippons datter i diktspalten. Viktigste grunn er at en poet fra Asia kun en gang tidligere er presentert i spalten. Den gang var det Omar Khayyam fra Persia i *pest*-POSTEN nr. 2, 2012.

Når vi denne gang tar et langt byks østover og nesten tusen år fram i tid, så er det også for å følge opp Sonja Åkessons ”hemmafru”–dikt i siste nummer i 2016.

Som Sonja Åkesson skriver Hiromi Ito i høyeste grad dikt utfra et kvinneperspektiv enten hun skriver om lengsler, lyster eller levevis, og stort sett i opposisjon til i alle fall den japanske forståelse av det kvinnelige. Hun har i sin diktning en direkte og frimodig omgang med tabubelagte emner. For sin poesi har hun har fått de fleste av Japans litterære priser. Hun regnes i dag som en av landets aller fremste poeter, og hun trekkes gjerne fram som stammor for en uærbødig feministisk litteratur.

Hiromi Ito var representert i antologien ”Verden finnes ikke på kartet–poesi fra hele verden” (2010), en diktsamling som av Aftenposten ble betegnet som årets viktigste diktsamling. Diktsamlingen med den spesielle tittelen ”Ete, pule, drite, føde, drepe, bløˮ, som inneholder utvalgte dikt fra Itos karriere, er nylig oversatt til norsk (H//O/F 2017). Boka har fått uvanlig fyldig og positiv omtale av anmeldere i bl.a. Morgenbladet og Dagsavisen, og jeg har valgt deler av et dikt fra samlingen, som viser litt av frimodigheten i Itos diktning. Stor poesi ? Tja. Prisutdelere og anmeldere mener det.

BM

KATASTROFE

Jeg venter på kvelden, går ut for å møte noen
kanskje møter jeg noen, kanskje ikke
møter jeg noen, har jeg massevis av tid og massevis av krefter
til å kjærtegne
til å kysse
til å knulle
til å utveksle jeg elsker deg
hvis vi bare kliner og stopper havveis,
er du sikkert så kåt at du
må onanere
hvis ikke det er nok, går du ut og har sex med noen
om kvelden går jeg ut for å møte noen
smiler fra øre til øre
jeg vil sjekke deg opp, tenker jeg
da sier nok du også at du har lyst, tenker jeg

det er ikke flaut
vi kan late som vi er gift
vi kan gå arm i arm åpenlyst
kysse helt åpenlyst
kline
helt åpenlyst
jeg vil gjøre det på gata
et sted med masse folk
et sted med masse mys, hvor folk er ute og går
for litt siden ga noen katter seg til å mjaue
det er katter her
stemmene er brunstige
langtrukne, seige og innsmigrende,
liksom tilklint av sæd
foran en vagina
blodsvulmende og vidåpen
dette er jo
helt naturlige følelser, helt naturlige handlinger
kattene blir åpenlyst mer og mer kjærester
vi blir åpenlyst mer og mer kjærester
vi holder hverandre i hånda, og blir mer og mer kjærester

jeg bryr meg ikke om nord og sør
jeg bryr meg ikke om at at jeg ikke skjønner et ord
jeg bryr meg ikke om at faksen ikke funker
jeg bryr meg ikke om at jeg ikke kan kjøre bil
jeg bryr meg ikke om noen hindringer
så lenge jeg får kjenne kroppens tyngde, varme og lukt,
får jeg det jeg trenger
jeg lærte ham ordet kile
jeg lærte ham ordet dytte
jeg lærte ham ordet flørte
jeg lærte ham ordet kline
jeg lærte ham ordet kåt
jeg lærte ham ordet lyst
jeg lærte ham ordene «det går for meg»
han er bare så uvitende
jeg er også teit og naiv og uvitende
vi sprer om oss med skammelig seksuell opphisselse
så opphisset a rumpa holder på å dette av
jeg føler at jeg har ventet lenge på denne dagen

Foto: Colourbox

DIKTSPALTEN 2017-3

Torsten Palmqvist

(1889-1972)

Noe portrett av Palmqvist finnes ikke å oppdrive, og han er heller ikke viet særlig omtale i Svenskt Konstnärslexikon. Leseren må derfor nøye seg med plateomslaget fra omtalte "Gomorron Sverige"....

I 1983 fikk svenske radiolyttere ønske seg et dikt i programmet "Gomorron Sverige". Mange ønsket seg som ventet dikt av landets mest kjente lyrikere, som Pär Lagerkvist, Nils Ferlin, Gustav Fröding osv. Men diktet som fikk flest stemmer, og som derfor ble kåret til Sveriges mest ønskede dikt, var diktet "Jag har inte tid" av Torsten Palmqvist

I dag vil nok mange spørre. Hvem var denne Torsten Palmqvist ? Du finner ikke hans navn hverken i svenske litteraturhistorier eller i svenske diktantologier, og den svenske forfatterforeningen har ingen opplysninger om han. Forfatteren bak Sveriges mest populære dikt var ingen kjent forfatter, men en jernbanearbeider fra Huddiksvall, som ga ut diktsamlingen "Höstrosor" i 1966.

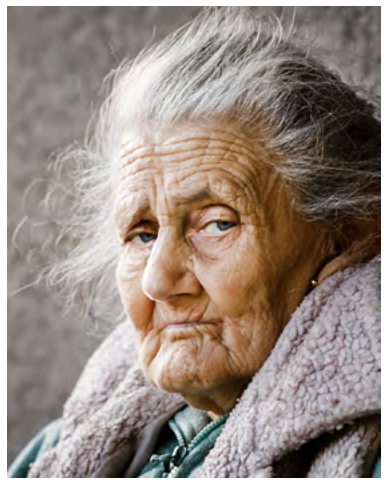
"Jag har inte tid" er sikkert ikke et dikt som i sin tid ble lovprist av litteraturkritikerne, og det er sikkert gode grunner til at Palmqvist ikke blir nevnt i litteraturhistoriene. Men på poesiens område som på andre områder, er det ikke uvanlig at folkets dom skiller seg fra ekspertenes. Enkel poesi som ikke får kritikernes ros, prises ofte av den vanlige leser. I Norge er det på prosaen område at vi ser noe tilsvarende skjer.

Det var i 1983 at diktet var radiolytternes favoritt i Sverige i 1983. Vi tror ikke diktet noen gang er trykt i Norge, og slipper det til nå – i 2017 – i *pest*-POSTEN.

- BM

Jag har inte tid

Det går gjennom tiden en säregen fläkt,
en sjukdom som allmänt benämnes med jäkt.
Och bannlyst er stunder med ro och frid,
men hør ständigt ”jag har inte tid”.

Du äger kan hända en sjuklig vän
– det siste besøket var länge sen.
du søker en ursäkt, blir øm och blid,
men trøster deg med ”jag har intet tid”,

Kanske har du en mor, ren gammel nu,
vars enda ljuspunkt i livet är du.
Att glømma henne är du på glid ?
Ditt samvete kvävs med ”jag har inte tid”.

Så lever du livet i stora drag –
hur skal jag hinna med allting i dag.
Jäktet førvandlar ditt liv till en strid,
din slogan har blivit ”jag har inte tid”.

Men när du har levat ditt antal av år,
när døden på trøskelns väntande står.
När han dig kallar från livets id,
ska du då svara – Jag har inte tid.

Illustrasjoner: Colourbox

DIKTSPALTEN 2017-4

Bjørn Aamodt

(1944-2006)

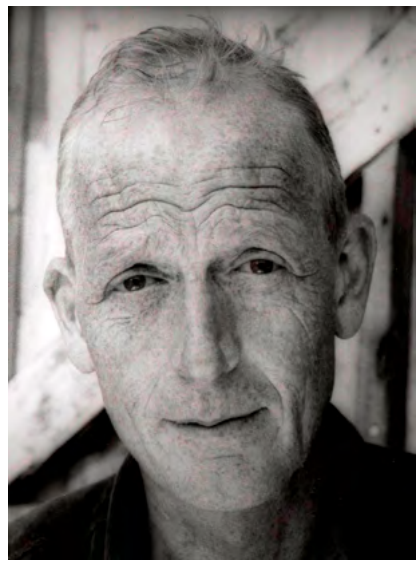

Foto: Helene Andersen, Gyldendal Norsk Forlag

Han hører ikke til på den lange lista forfatter som døde unge. Men hans forfatterkarriere ble altfor kort, da han døde 62 år gammel.

Jeg har lest at stefaren sendte ham til sjøs i ung alder. Etter år på sjøen ble han kranfører før direktør Erik Tønseth stappet millioner i egen lomme ved å avvikle Kværner. Da ble Blå Kors Aamodts arbeidsplass fram til 2005, da kunne han bruke alle døgnets timer til sin skriving, men en galopperende kreftsykdom satte året etter punktum for hans penn.

Han arbeidet som sjømann, metallarbeider og sosialarbeider. I flere av diktsamlingene har Aamodt brukt erfaringer og vokabular fra sjømannslivet og arbeidet som kranfører, og diktene er blant høydepunktene i norsk arbeiderlyrikk. Nedenfor fins et dikt fra tida han var sjømann og en dikt fra kranførertida. Andre diktsamlinger hadde helt andre motivkretser. Aamodts lyrikk ble verdsatt av kritikerne, og han fikk en rekke priser og var to ganger innstilt til Nordisk råds litteraturpris. Jan Erik Vold beskriver ham som en solidarisk, solitær, gåtefull poet, en forfatter av verdensklasse. Nekrologen som Vold skrev i Aftenposten hadde overskrifta ”Den umistelige poet”.

- B.M.

Baltimore

Nattevakta på sjømannshjemmet kjørte meg ned til dypvannskaia
med en skjelvende gammelmannshånd på rattet. Tre blekblå prikker
mellom tommel og pekefinger for tro, håp og kjærlighet.
Tynnslitt og skrukketehud over knokler og bein.
Han får mine siste cent eter tre uker i land, før jeg klatrer opp
en mørk og ruvende skuteside. Billysene forsvant bak papphusene,
mens jeg skulle til Cartagena, rundt Kapp Horn, over bølgerygger
av vann, stein og lys i 35 år. Jeg ser på hendene mine.
Tynnslitt og skrukkete hud over knokler og bein.
Ringfingeren knekt to steder av en plateklype. Over høyre håndbak
arr etter en avslått flaskehals. En vridd og stiv pekefinger
klemt av en vaier. Ut av den hvite flekken under tommelen
sto blodspruten som en geysir. Og tommelneglen er blå.
Ha, for en omvei. Fra en tom neve til en tom neve. Fra natt til natt.
Jeg griper scepteret i fallrepstrappa, og klatrer opp
en ruvende skuteside, med gule dekkslys over meg.

Tungindustri

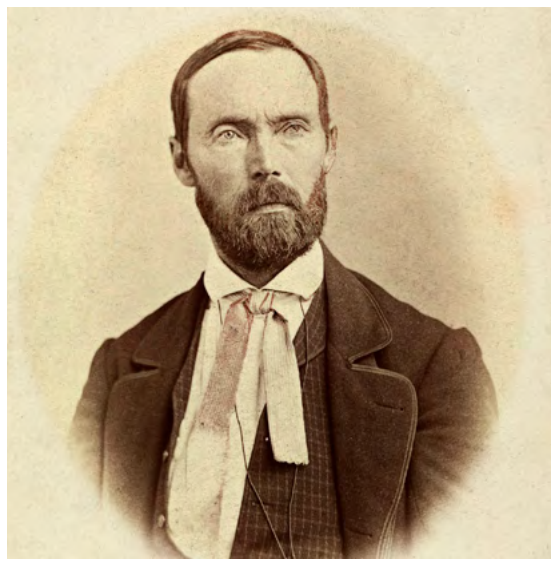
Vi drev tungindustrien opp av ildmørja fra maskin til maskin.
Med kraner og taljer. En med et hjerte som ikke ville slå.
En var tynnere enn en strek. En kunne knapt gå.
En fikk ikke opp venstre arm. En manglet fire fingre.
En mistet et øye. En fikk brystkassa slått inn.
En hadde ikke hud. Han var askegrå. En veltet tarmene ut på.
Drivende av svette, prustende, med skylapper og
øreklokke,
firspent har vi dratt oss opp sjøl så høyt vi kunne
etter de hårstråene som er, det hengende håret,
kusehåret,
gullhår i ræva.

DIKTSPALTEN 2018-1

Aasmund Olavsson Vinje

(1818-1870)

Kilde: Wikipedia

Den 6. april i år det 200 år sidan Vinje vart fødd, og da er det god grunn til å markera 200-årsdagen med ein kort presentasjon av denne gåverike diktaren i "Diktspalten".

Han var særegen på fleire vis, på måten ha talte og snakka på, og ikkje minst gjennom si framferd og sine meiningar. Dei siste skifta han ofte, og det var dei som hevda at Vinje var ei einaste stor sjølvmotsetning. Han var husmannsgut, men han braut ned standsbarrierar, og kunne som ingen annan kjenna seg heime i alle klassar og erta folk frå alle samfunnsklasser på seg. Gjennom fleire tiår var Vinje eit uromoment i samfunnsdebatten i landet. Er du ikkje så interessert i litteratur, kan du hugsa han fordi han sette namnet Jotunheimen på det største fjellpartiet i landet vårt. Og går du i Jotunheimen, finn du ei stor støtte av han på Eidsbugarden.

Vinje er sjølvsagt mest kjent som lyrikar, men det må nemnast at han var stor som essayist og journalist og gav ut si eige avis "Dølen", og han skreiv fleire reiseskildringar. Fremst av dei står "Ferdaminne frå sumaren 1960". "Ferdaminne" og livssyklusen "Storegut" er hans litterære storverk. Dei fleste av dei kjente dikta hans har han fletta inn i skildringane frå reisene sine og ofte først trykt i "Dølen".

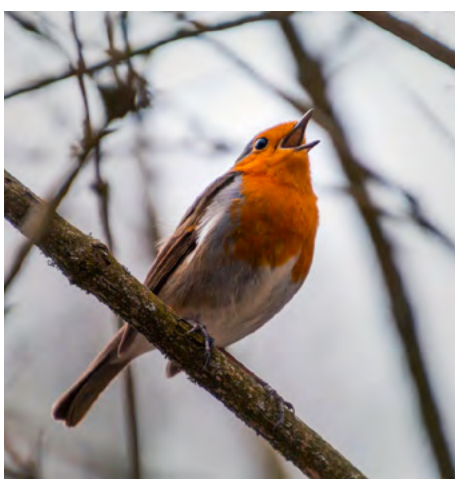
Mange av oss, i alle fall vi som har levd ei stund, kjenner godt til songar som Vinje har skrivi. I skolesongboka til Mads Berg, som mange av oss brukte i folkeskolen, finn vi sju songar som mange av oss framleis sikkert hugsar strofer frå. No når det lir mot vår, må det vel høva bra med å presentera Vinje gjennom det mektige romantiske diktet "Våren". Les det sakte. Nokre ord vil du nok stussa over. Kanskje ein frå Vest-Telemark kan hjelpa deg å tyda dei orda du ikkje skjønar?

BM

Våren

Enno ein gong fekk eg vetren å sjå
for våren å røma;
heggen med tre, som der blomar
var på,
eg atter såg bløma.
Enno ein gong fekk eg isen å sjå
frå landet å fljota,
snjoen å bråna og fossen i å
å fyssa å brjota.
Graset det grøne eg enno ein gong
fekk skoda med blomar;
enno eg høyrde at vårfuglen song
mot sol og mot sumar.
Enno ein gong den velsignad eg fekk
at gauken eg høyrde,
enno ein gong eg ut på åkren eg gjekk
der plogen dei køyrde.
Enno ein gong fekk eg skoda meg varm
på lufti og engi;
jordi å sjå som med lengtande barm
å sukka i sengi,
vårsky å leika der til og ifrå,
og skybanar krulla,

so ut av banken tok tora til slå
og kralla og rulla.
Sågidren endå meg unntest å sjå
på vårbakken dansa,
fivreld å floksa og fjuka ifrå
der blomar seg kransa.
Alt dette vårliv eg atter fekk sjå,
som sidan eg miste.
Men eg er tungsam og spyrja meg må:
tru det er det siste?
Lat det no vera: Eg mykje av vent
i livet fekk njota.
Meir eg fekk enn eg hadde fortent,
og allting må trjota.
Ein gong eg sjølv i den vårlege eim
som mettar mitt auga,
ein gong eg der vil meg finna ein heim
og symjande lauga.
Alt det som våren i møte med meg bar,
og blomen eg plukka,
federnes ånder eg trudde det var
som dansa og sukka.
Derfor eg fann millom bjørker og bar
i våren ei gåta;
derfor det ljod i den fløyta eg skar,
meg tykkest å gråta.

DIKTSPALTEN 2018-2

Frøydis Sollid Simonsen

(1986 –)

Foto: Nedim Husic

En av de gleder jeg har hatt i livet, er når jeg helt overraskende har fått ei bok av en venn. En som gledet meg flere ganger, var kollega Øystein Strand, som døde så altfor tidlig. Han kunne spontant komme med ei bok han syntes om, og som han mente jeg ville ha glede av å lese. Her om dagen lå det i postkassa ei bok som redaktør Kjell-Olav Hovde i Kunnskapsforlaget vil gi meg, ei bok som han hadde falt for. Det var boka ”Hver morgen kryper jeg opp av havet”av Frøydis Sollid Simonsen. Boka er en samling av korte prosatekster, som fikk gode anmeldelser da boka kom ut i 2013. Jeg vet ikke riktig hva jeg mener om denne type kortprosa, men lar leserne smake på tre av debutantens litt spesielle tekster. Kortprosa hører kanskje ikke heime i ”Diktspalten”, men vi lar det gå denne gang da grensa mellom kortprosa og prosadikt er vel nokså flytende.

- BM

VI KAN IKKE SE MØRKET,

men vi kan se i mørket. Svart finnes ikke, det er bare fraværet av noe annet. Øyet oppfatter stråler, vi ser ikke objekter, vi ser ikke andre mennesker, vi ser ikke verden, vi ser bare lyset de reflekterer. Jeg ser ikke deg, bare lyset som støter mot kroppen din om morgenen og kastes tilbake, til meg. Jeg fanger det opp alt sammen. Vi blir født inn i lyset, og hele livet gjennom er dette alt hva vi ser, vi sperrer øynene opp, og alt vi kan se er lys.

EN DANSK FORSKER

har funnet et bakteriesamfunn tretti meter under havbunnen, et sted med så få næringsstoffer at ingenting burde kunne klare seg. De absorberer næringsstoffer så langsomt at de så vidt kvalifiserer til betegnelsen «i live», og forbrenner oksygen ti tusen ganger saktere enn laboratoriekulturer. At de overhodet eksisterer kan hjelpe oss å trekke linjen mellom hva som er liv og hva som er død. Vi blir nødt til å redefinere hva liv er, hva livet kan være. Man trenger ikke sykle fram og tilbake til skole og jobb, trenger ikke spise mellom fire og fem måltider om dagen, prøve å legge seg klokka elleve om kvelden, men likevel ikke få sove før to-tre. I stedet kan man ligge helt stille i mange hundre år, fullstendig omgitt av åttiseks millioner år gammel leire.

OM MORGENEN – TIDLIG,

fortsatt i mørke - våkner jeg og er en amøbe. Forsvinner i søvnen igjen til vekkerklokka ringer. Jeg går gjennom alle utviklingens stadier, hver morgen kryper jeg opp av havet, ut av dyna, gror bein å gå på, beveger fingrene, reiser meg på to, tar på meg klær og blir langsomt en mer og mer kompleks organisme. Jeg pusser tennene. Alt sammen mens hjernen folder seg ut mot et sterkere og mer smertefullt lys: bevisstheten. Den slår til når jeg har sittet i cirka fem minutter ved kjøkkenbordet og drukket kaffe.

DIKTSPALTEN 2018-3

Kristofer Uppdal (1878-1961)

Steinkjer off. landsgymnas, der eg var elev i åra 1957-1960, låg i Kristofer Uppdals gate, og gata var skuleplassen vår. Og berre nokre hundre meter unna låg heimen der han budde nokre barneår. Men ikkje kan eg hugsa at nokon av lærarane var interessert i å fortelja oss om diktaren. Og liten plass hadde han og i litteratursoga vi las. Seinare las eg en del om han, men lite av han. Men verkeleg kjennskap til livssoga til Uppdal fekk eg først då eg i år las biografien som Arild Byes skreiv "Ein mot alle" (Aschehoug 2010). Det var interessant lesnad !

Han hadde vanskelege barne- og ungdomsår, noko som prega sinnet hans seinare. Fram til 1910 arbeidde han med kroppsarbeid, og i fleire år som rallar, før han vart diktar på heiltid. I åra som følgde var han ein produktiv forfattar og skreiv romanar, dikt, essays, aforismar, og avisinnlegg om ulike emne. Mykje av det han skreiv vart aldri publisert i bokform.

Bøkene som vart utgjevne, selde dårleg, og han vart lite lesen, noko på grunn av at han skreiv på nynorsk iblanda mange trønderske dialektord. Det spelte óg ei rolle at Uppdal var ein stridbar og ambisiøs person som lett skaffa seg motstandarar i det litterære miljøet. Men i vanskelege tider hadde han og nokre støttespelarar, som til dømes Olav Dalgard, farfaren til kollegaen vår med same namnet. Etter at han døydde, har mange fått augo opne for kor stor Uppdal var som diktar, både når det gjeld prosa og poesi. Mellom anna sluttar Jan Erik Vold ein artikkel om Uppdal med orda « vi tenner ljoset for våre store skald», som han meiner har vori ein mørklagd diktar.

Eg vel to korte vers frå diktsamlinga Elskhug (1919). Det er dikt han skreiv medan han var ung, og mange kritikarar meinte nok han var vel mykje oppteken av jenter og erotikk. Mange av dei seinare dikta hans er lange og nokså innfløkte.

Solsongen til Gølløg

Kven er det som tralar
og syng
millom småkjerr
og lyng?

D'er eg det.

For eg er rar;
ja prestkall'n la handa på ho'det mitt nyss,
og kjem det ein kar
so trur eg, eg narrar'n til gje meg ein kyss.
Men kan han ikkj' danse
eg vil ikkje anse
den traven. *(trav: krek)*

D'er jordbær òg her.

Kven tru er som tralar
so glad
millom bjørker
og blad?

D'er eg det.

Ja, eg er glad:
eg vart på det syttande året i går,
og verda er bra,
ho syner seg fram i ein nysproten vår,
har bløamande rosur
og gutar med skosur, *(skosur: skrøner)*
dei lokkar.

D'er jordbær òg her.

Gjentelaug

Ho naken, gullhydd til tjørna glett.
Ho kvepp: Ein fugl gjennom kjerret smett.

Ho raudnar skambljug: -Enn guten kom!
Ho fann visst ikkje eit gøymslerom.

Ho dansar ut i, og spruten står.
D'er berre nakke og gullan hår.

Ho syp ett' anden: -Å godt, godt, godt!
Då dildrar lufta av karmannslått.

DIKTSPALTEN 2018-4

William Owen

(1893-1918)

Vi har for noen uker siden markert at det var 100 år siden første verdenskrig sluttet. Fire år med slakt var slutt 11.november 1918, en krig som hadde kostet ufattelige ni millioner soldater og sju millioner sivile livet.

Wilhelm Owen var kanskje den viktigste britiske poet i krigsåra. Han var soldat og poet, og ble skutt 4. november, 25 år gammel - sju dager før våpenstillstand og fredsslutning.

Han skrev en rekke dikt om det livet som soldat under verdenskrigen. Han skrev med varme og medfølelse om kameratskapet i skyttergravene. Hans realistiske og brutale dikt var i skarp kontrast til den utbredte oppfatning av den ærefulle kampen, som dominerte nyhetsbildet.

Athem for Doomed Youth

What passing-bells for these who die as cattle?
Only the monstrous anger of the guns.
Only the stuttering rifles' rapid rattle
Can patter out their hasty orisons.
No mockeries now for them; no prayers nor bells,
Nor any voice of mourning save the choirs, -
The shrill, demented choirs of wailing shells;
And bugles calling for them from sad shires.

What candles may be held to speed them all?
Not in the hands of boys, but in their eyes
Shall shine the holy glimmers of goodbyes.
The pallor of girls' brows shall be their pall;
Their flowers the tenderness of patient minds,
And each slow dusk a drawing down of blinds.

BM

DIKTSPALTEN 2019-1

Wislawa Szymborska

(1923-2012)

Mesteparten av livet bodde hun i Krakow. Hun debuterte i Stalin-tida, men markerte seg for alvor først fra 1957 som kanskje Polens betydeligste lyriker. Hun fikk gjennom åra en rekke priser både i og utenfor Polen. Det toppet seg i 1996 med Nobelprisen i litteratur. To ganger tidligere var prisen tildelt en forfatter fra Polen, siste gang i 1924. I begrunnelsen for tildelingen het det at Wislawa Szymborska fikk prisen "for en poesi som med ironisk presisjon lar de historiske og biologiske sammenhenger tre fram i fragmenter av menneskelig virkelighet".

Det ble kanskje litt vanskelig ? Men Svenska Akademien kalte henne også "Poesiens Mozart". Da skjønner du kanskje litt mer ? Enda mer forståelig er introduksjonen lyrikeren fikk i samlingen "Nyere polsk lyrikk", utgitt av Bokklubbens Lyrikkvenner i 1982. Der står det at "hennes dikt, som utmerker seg ved en streng økonomi og disiplin i utrykket, forener følsomhet og erotisk varme med intellektuell refleksjon, humor og selvironi".

Wislawa Szymborska er ekstra aktuell i Norge vinteren 2019, fordi Nationaltheatret i februar og mars viser teaterstykket "Livet er den eneste måten" basert på Szymborskas diktsamling med dikt fra 2002 til 2012, utgitt på Tiden forlag i 2014.

Christian Kjelstrup har gjendiktet mange av Szymborska dikt til norsk, og vi presenterer to av dem. Det første er hans favorittdikt.

– Bjørn Myrvang

Til overmål

Jeg er den jeg er.
en ufattelig tilfeldighet,
slik alle tilfeldigheter er det.

Jeg kunne hatt
andre forfedre,
og fra et annet rede
kunne jeg har ha fløyet ut,
frem fra en annen stubbe
krøpet ut i skallet mitt.

I naturens garderobe er det nok av kostymer.
Edderkoppens, måkens, hasselmusens.
Samtlige sitter som støpt
og bæres trofast til de slites ut.

Heller ikke jeg har fått velge,
men jeg kan ikke klage.
Jeg kunne endt opp som noe
langt mindre individuelt.
Noen i en stim, en maurtue, en summende
sverm,
en bitte liten del av et landskap som vinden
kaster hit og dit.

Noen langt mindre heldigstilt,
alet opp for å bli pels,
for å servere til jul,
noe som svømmer i et mikroskop.

Et tre med røttene festet i bakken
idet skogbrannen nærmer seg.

Et strå som trampes ned
av ufattelige hendelsesforløp.

En stakkar hvis stjerne har sloknet
og i stedet skinner for andre.

Eller hva om det eneste jeg fikk folk til å
kjenne, var frykt
eller bare avsmak,
eller bare medynk?

Hva om jeg var blitt født
i en annen stamme enn den rette
og veiene ble sperret for meg?

Skjebnen har til nå
vært meg nådig.

Jeg kunne ha vært ute av stand
til å huske lykkelige øyeblikk.

Jeg kunne ha blitt frarøvet
tilbøyeligheten til å sammenligne.

Jeg kunne ha vært meg selv – men uten
evnen til å undre meg,
og dét ville betydd
at jeg var en helt annen.

Notert

Livet er den eneste måten
å dekkes med løv på
hive etter pusten i sanden,
stige til værs på vinger;

å være en hund,
eller stryke den over den varme pelsen;

å skille smerte
fra alt som ikke er det;

å komme seg på innsiden av det som skjer,
betrakte noe fra flest mulige synsvinkler,
å strebe etter å trå minst mulig feil.

En enestående mulighet
til et øyeblikk å erindre
en samtale som fant sted
med lampen slått av;

og i det minste én gang
å snuble i en stein,
bli dyvåt når det bøtter ned med regn,
legge fra seg nøklene i gresset;
og å følge med øynene en gnist i vinden;
og uten stans fortsette med ikke å vite
noe viktig.

DIKTSPALTEN 2019-2

Ogden Nash

(1902-1971)

Det er få poeter som skriver humoristiske vers. Men det gjorde Ogden Nash til gangs. Han var gjennom sin skrivekarriere svært produktiv, og nesten alt han skrev var preget av humor. Og han ble naturlig nok en elsket versemaker. Verset "That Reminds Me" er et typiske eksempel på rytmen i hans versekunst.

"That Reminds Me"

Just imagine yourself seated on a shadowy terrace,

And beside you is a girl who stirs you more strangely than an heiress,

It is a summer evening at its most superb,

And the moonlight reminds you that To Love is an active verb.

And your hand clasps hers, which rests there without shrinking,

And after a silence fraught with romance you ask her what she is thinking,

And she starts and returns from the moon-washed distances to the shadowy veranda,

And says, Oh I was wondering how many bamboo shoots a day it takes to feed a baby Giant Panda.

Or you stand with her on a hilltop and gaze on a winter sunset,

And everything is as starkly beautiful as a page from Sigrid Undset,

And your arm goes round her waist and you make an avowal which for masterfully marshaled emotional content might have been a page of Ouida's or Thackeray's,

And after a silence fraught with romance she says, I forgot to order the limes for the Daiquiris.

Or in a twilight drawing room you have just asked the most momentous of questions,

And after a silence fraught with romance she says, I think this little table would look better where that little table is, but then where would that little table go, have you any suggestions?

And that's the way they go around hitting below our belts;

It isn't that nothing is sacred to them, it's just that at the Sacred Moment they are always thinking of something else.

- BM

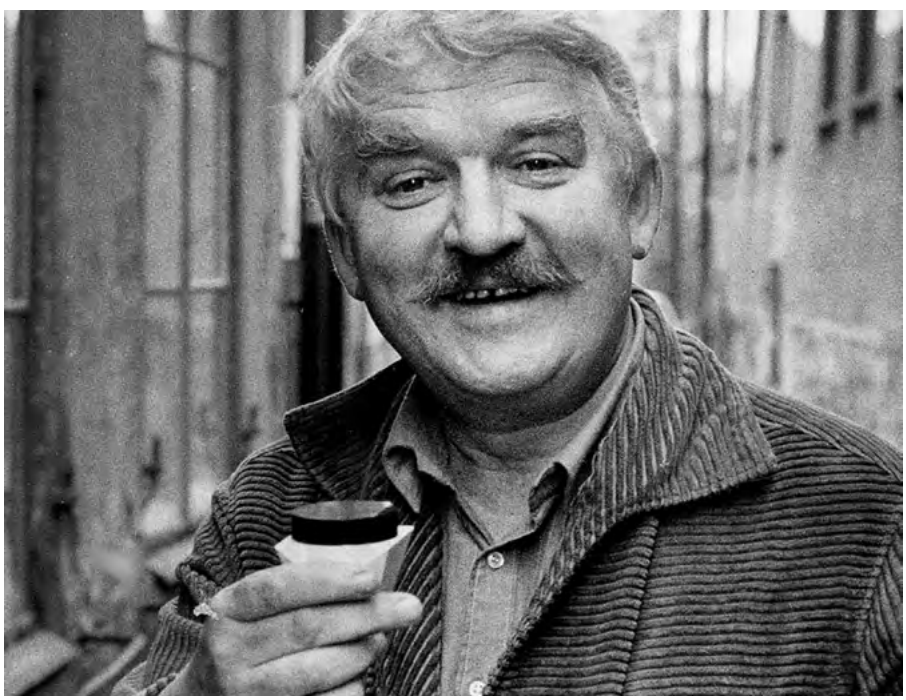

Foto: Colourbox

DIKTSPALTEN 2019 3-4

Hans ”Hasse” Alfredson

(1931-2017)

Hans Alfredson oppnådde, som alle bør vite, velfortjent berømmelse som revyforfatter og revyskuespiller, og duoen Hans Alfredson – Tage Danielsson utgjør en svært viktig del av svensk humor- og teaterhistorie. Men som Tage, var Hasse en ”mångsysslare”, som utmerket seg på en rekke områder utenom teatret og revyscenen. Han lagde bl. a, mange filmer, humoristiske og alvorlige, han spilte i flere filmer, han deltok ivrig i kultur- og samfunnsdebatten, og han skrev en stabel med bøker. Når vi kort presenterer Hasse i Diktspalten, er det gjennom smakebiter fra boka ”Svea Hunds limerickar” (1976), der han viser til fulle viser at han mestrer den humoristiske poesiformen.

Her et utvalg av Hasses bidrag av fem-linjede vers:

En våldsam ung mann ifrån Ararat
Han sa til sin tjej ”Jag befarar att
jag - som lidelsen slav
i hettan bet av
själva tutan på din ena rara ratt..”

En urgammal man från Ardennerna
han bjöds på bordell utav vännerna
Det blev kyssar och smek
”Jag vill bitas !”, han skrek
”Kan nå’n springa hem efter tännerna?”

Det bodde en kvinna i Gränna
som sin stjärtmuskel så kunde spänna,
att hun i dette hål
kunde strypa en ål
och till och med vässa en penna !

Når en nunna, som var från Kalhäll,
hørt vad gatflickor tjänar per kväll,
sa hon: ”Kors - vad med stålar!
Våran abbot han snålar
man får bara en karamell !”

Det var en ung man ifrån Koster
Som til skyddsmedel använde ploster.
Det va’ inte så bra
som han trodde de’ va’
så hans fästmös syster ble moster.

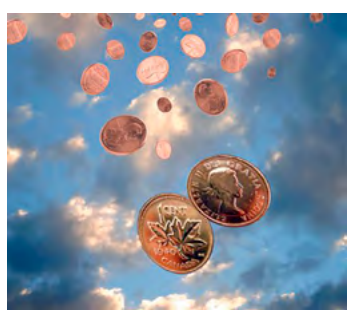
En polisman som var från Lyon
reste bort från Lyon gång på gång.
Och han lämna sin fruga
att sitta och suga
i sin ensamhet på hans battong.

Det var en gift mann i Peru
som sa til en tjei: ”Hör du du –
vil du ruska och skaka
lite fram och tilbaka
– før jag får inte själv för min fru”.

En märklig ung dam från Plata
med rumpen kan vissla och prata.
Hon er särdeles fin
på ”God save the Queen”
och Beethovens ”Appassionata”.

Två nunnor som var hos von Scheven
om natten besøktes av greven.
Nästa morgon man hör
dessa nunnor i kör
sjunga twåstämmigt: ”Penis från Heaven”

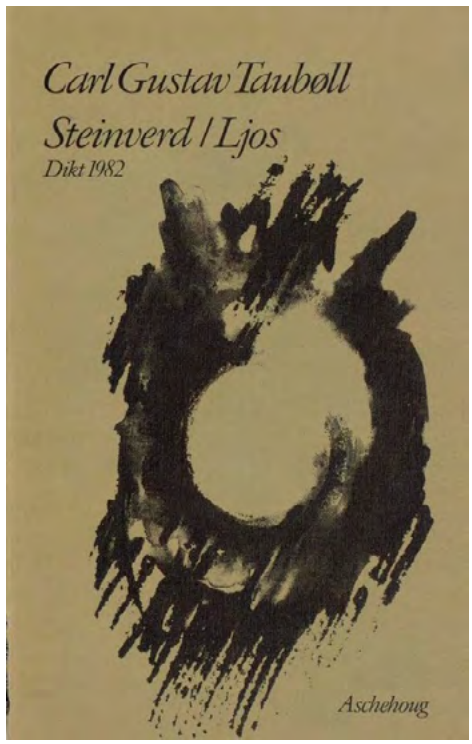
BM

DIKTSPALTEN 2020 1-2

Carl Gustav Taubøll

(1928-1996)

Knapt nokon av lesarane har vel høyrt namnet.

Og i norske litteraturhistorier finn du heller ikkje namnet hans.

Men han gav ut ei diktsamling i 1982, og same året er han representert med tre dikt i «101 dikt om glede», utgjeven av Boklubbens lyrikkvenner.

Her er to av dikta. Dei handlar om glede ein kan ha i kvardagen – av nære ting. Kvardagspoesi, og kanskje ikkje stor poesi. Men meir ei påminning om det kinesisk ordtaket som seier at kunsten å vera lykkeleg består i å gjera sine gleder enkle.

Finn ein glede det daglege kvardagsliv, kan livet verta bra, ja kanskje lykkeleg ?

- BM

Vedskjulet

Trivs
i vedskjulet,
med den arrete
hoggestabben,
øksa og den ruglete
sagakrakken.
Mellom dei kvite,
lysande bjørkekubbane,
dei edrug-stillferdige
grantregubbane,
dei knoklute
bakhonborda.
I strame lukta
som riv i nasen
frå kvae, harpiks,
bork og sagflis.
Ei heil verd
vedskjulet.
Godt å vera,
godt å bala her.

Mikjelsmesse

kome heim
møte katten ved
tramma
late opp døra
tenne ljos i
stova
opne vindauga
høyre susen frå
trea
kjenne vinden i
andletet
angen av blomar
sette seg ned
skode vidt
drøyme her er
liv laga
vere takksam
kome heim.

DIKTSPALTEN 2020 3-4

Dan Andersson

(1888-1920)

I år er 100 år siden finnmarksskogenes dikter døde ved et tragisk uhell, 32 år gammel. I Skattlösberg i sørlige Dalarne ble han født i 1888. Der var det en spesiell kultur, preget av innvandringen av finner på sekstenhundretallet, med egen tradisjonell musikk og fortellertradisjon. Dan Anderssons liv og litterære produksjon var et resultat av dette miljøet, en oppvekst i fattigdom, med viktige impulser fra naturen, foreldre og andre han møtte på sin vei. I visesamlingen "Svarta ballader" skriver han:

Min kärlek föddes i lustfylld vår,
på stränder av lekfullt dansande vatten,
och vildhonung drack jag i ungdomens år
på ängar våta av dugg i natten.

Min kärlek föddes vid Paiso älv,
där laxarna hoppa og gäddorna jaga.
Där vart den en visa som sjöng sig själv,
en vildes rus och en spelmans saga.

Dan Andersson ga under sitt korte liv ut både prosa og poesi i seks bøker. I dag er han mest kjent for sine viser. Han skrev selv melodi til mange av sine tekster, og spilte fiolin. Han fikk lite ros for sine dikt og fortellinger i sin levetid. Men i ettertid ble og er han imidlertid en meget anerkjent og omtykt forfatter i Sverige og også i Norge, og diktsamlinger er utkommet i gjentatte opplag. Blant hans mest populære viser er "Hälgdagskväll i timmerkojan", «Jag väntar vid min stockeld» og "Jungmann Janson". Mange har vel sunget disse i lystig lag. I Diktspalten velger jeg, blant hans store utvalg av dikt, det kjærlige diktet Andersson skrev til sin søster Anna på hennes 18-årsdag.

- BM

Till min syster

Nu spelar vårens ljumma vind i myrens gula starr,
och sakta stiga sagorna kring ön i Berga fors.
Förlåt ett stänk av bitter fröjd, en visa till gitarr,
det starka oss till läkedom likt strandens unga pors.

En sång till dej, min syster, när all marken väntar vår!
Luossas ljunghed surrar yr av vind och vilda bin.
Där lärde vi oss tunga steg i våra yngsta år,
och ingen vet hur djupt vi drack vår barndoms beska vin.

Men härlig, härlig våren kom vart år i rosor klädd,
fast sorgens skymning sökte oss och blekte kindens färg.
En dag på knä för Konungen, en natt för skuggan rädd,
och sedan drack du salighet ur flod och fjäll och berg.

Kom ut, när stormen viner vild i apel, pil och hägg!
Se, vårens himlar brinna till guds och stjärnors lov!
Och när du sövts till drömmar av resedan vid din vägg,
all ängens rosor ropa, kom ut till oss och sov!

PS.
Besøk gjerne Skattlösberg. Der er det er det sommerstid arrangement med sang og omvisning. Ta samtidig turen om Dan Andersson-museet i Ludvika og gravstedet på kirkegården der. Eller les Waldemar Bernhards bok: ”En bok om Dan Andersson”.

- BM

Alle foto: Colourbox

Infeksjonssykdommer i musikkens verden

Nr. 2021-1

Gaetano Donizetti

(1797, Bergamo – 1848, Bergamo)

- en av de store italienske operakomponister

Av Bent von der Lippe

Kilde: Wikipedia

Portrett av Gaetano Donizetti av Giuseppe Rillosi, 1848

Ungdom og musikalsk utdannelse

I likhet med de andre store italienske operakomponister (Verdi, Puccini, Rossini) blir han født i Nord-Italia og vokser opp i fattige kår. Hans musikalske talent blir tidlig erkjent og han får undervisning lokalt frem til 18-årsalder da han blir opptatt ved Liceo Filarmonico Communale i Bologna. Her blir han i 2 år og skriver sin første opera, en enakter. I løpet av sitt liv skriver han 71 operaer og de første blir oppført i Venezia. Det store gjennombruddet skjer med "Zoraide di Granata" ved Teatro Argentina i Roma i januar 1822. Han blir kun kort tid i Roma, og bosetter seg i Napoli hvor de fleste av hans operaer etter hvert uroppføres, senere skjer de fleste uroppførelser i Paris.

Ekteskap og familiær tragedie

Kilde: Wikipedia Commons

1828 ekter han den vakre advokatdatteren Virginia Vaselli (1808-1837) i Roma, han er nå som komponist økonomisk uavhengig. Hun nedkommer året etter med et for tidlig født, vanskapt barn som kun lever 12 dager, og ny graviditet 1836 resulterer i dødfødsel. Året etter fødes en sønn som dør umiddelbart etter fødselen. Kort tid etter innsykner Virginia og dør, sannsynlig på grunn av kolera. I Napoli raser på den tid en koleraepidemi med opptil 80 dødsfall daglig. Donizetti kommer aldri over hennes død og gifter seg ikke igjen.

Kompositorisk produktivitet

Donizettis liv forløper etter dette relativt ensformig, men han pendler en del til Milano, Venezia og Firenze. Etter Bellinis død stiger Donizetti frem som den førende operakomponisten. Hans første suksess er operaen "Anna Bolena" som urfremføres 1830 i Milano. Det dreier seg om historien til Henrik den 8. sin hustru Anne Boleyn. Så følger komedien "L`elisir d`amore" (Elskovsdrikken) 1832. Denne opera er på Den Norske Operas spilleplan i år. 1834 blir han professor ved konservatoriet i Napoli, men han misliker å føle seg bundet og engasjementet blir kortvarig. 1835 ferdigstilles "Lucia di Lammermoor" (en dramatisk kjærlighetshistorie etter Sir Walter Scotts roman), av mange ansett som hans hovedverk. Rossini sørger for at Donizetti blir lansert i Paris og der uroppføres "La fille du regiment" (Regimentets datter) 1838. Deretter slår han seg ned i Wien som keiserlig hoffkomponist, men pendler også stadig mellom Bologna og Paris. I 1843 oppføres i Paris hans mesterverk "Don Pasquale".

Donizettis aktualitet i dag

Han lever samtidig med den berømte Rossini og føyer seg godt inn i den italienske operatradisjon som han blir den ypperste representant for. Han skriver tidlig både symfonier, kammermusikk og kirkemusikk, men disse verk spilles ikke i dag. Selv om hans operaproduksjon betegnes som ujevn, etterlater han seg 4-5 tidløse mesterverk. Det dreier seg om "Anna Bolena", "Elskovsdrikken", "Lucia di Lammermoor" og "Don Pasquale", dertil kanskje "Regimentets datter". Personlig setter jeg "Anna Bolena" høyest på grunn av dramatikken i stykket og den formidable melodirikdom.

Sykdomsforløpet

Donizetti er fetert og blir høyt ansett allerede i unge år, hans produktivitet er hektisk og resultatene formidable – han nedtegner sine verk også i jernbanekupeer, på skip og i reisevogner mens han stadig pendler mellom operascenene på det europeiske kontinent. I et brev fra studietiden i Bologna 1816 beskriver han en febersykdom som gjentar seg 1824. 1829 skriver han til faren : "Jeg var meget syk med kramper og "gallefeber". Etter årelatinger, bad og avføringsmidler ble jeg igjen syk, men nå er jeg på bedringens vei". 1834 angir han igjen anfall med "biliøs feber" ("gallefeber") og hodesmerter av en slik intensitet at han må holde sengen noen dager. Etter 1837 rapporteres stadige "feberattakker" som tiltar i intensitet. Kvikksølvtermometeret er ennå ikke innført, og hva som menes med feber angis kun ut fra klinisk observasjon.

I 1842 betegnes han som tydelig for tidlig eldet. På dette tidspunkt debuterer også de første psykiske forstyrrelser. Men fortsatt er han full av skaperkraft og dette året ferdigskrives "Don Pasquale". Fra november 1843 opptrer personlighetsforandringer, ustøhet ved gange og falltendens, dertil tilkommer svimmelhetsanfall og tiltagende hodepine. Donizetti oppholder seg i Wien fra desember 1843 til juli 1844 og returnerer så til Napoli, stadig plaget av ovennevnte symptomer. Mot juletider 1844 inntrer bevissthetsforstyrrelser og forvirringstilstander. Så følger mimikktap, apati, depresjon og raseriutbrudd. Legene er nå rådløse, digitalis-sirup gis forsøksvis for å redusere pulsfrekvensen (digitalis som hjertesviktmiddel

var den gang ukjent). Donizetti er nå ute av stand til komposisjonsarbeid og er ved ankomst i Paris høsten 1845 forvirret, apatisk og med betydelig tremor. En rekke leger tilkalles, blodigler og sennepsplaster inngår i behandlingen. Utover høsten er han periodevis sengeliggende, men besøker av og til salonger eller teatre. I februar 1846 innlegges han på psykiatrisk klinikk i Ivry utenfor Paris. Ved fornyet undersøkelse av to leger i april 1847 konstateres: "Dobbelt affeksjon av det cerebrospinale nervesystem, som fører til uhelbredelig demens og lammelser forenlig med en generalisert paralyse."

Daguerreotype, 3 August 1847: Donizetti med nevø Andrea i Paris

Etter 17 måneder i Ivry overføres Donizetti, som nå er 100% pleietrengende, til en leilighet i Paris sammen med en personlig sykepleier, og 17. september 1847 blir han fraktet til Bergamo med tog til Brüssel og videre med reisevogn til hjembyen. Borgermesteren der tar personlig imot ham ved ankomst. Grevinne Rosa Basoni lar sin berømte venn bli innlosjert i hennes Palazzo Basoni. Her blir nå Donizetti pleiet i noen måneder frem til exitus. Han blir satt opp i stol daglig og tilbringer dagen ubevegelig før han blir lagt til sengs igjen. Før døden inntrer 8. april 1848 tilkommer halvsidig, spastisk parese og generelle kramper.

Obduksjonsrapport

En rekke leger er til stede ved obduksjonen. Liket er ekstremt avmagret. Hjernens vekt er 1391 gram, altså normal. Pia mater viser betennelsesaktig fortykkelse og er adherent til hjernens overflate, hjerneventriklene er utvidet. Det viktigste funn er en diffus, kronisk utseende betennelse av dura mater fra 5. rygghvirvels nivå ned til 2. lendehvirvel. Øvrige organer (hjerte, lunger, lever og milt beskrives som normale). Anvendbare mikroskopiske undersøkelser er ikke tilgjengelige.

Den entydige diagnose blir fastslått til: Syfilis med progressiv paralyse og tabes dorsalis.

Donizettis biografer mer enn antyder at hans luetiske infeksjon kan dateres til studieårene i Bologna (1815-17).

Bisettelsen

Begravelsen i Bergamo 11. april ligner mest en folkefest med tre musikkorps, hundrevis av fakkelbærere og bevæpnet sivilgarde. Han gravlegges i Santa Maria Maggiore under et praktfullt gravmæle.

DIKTSPALTEN 2021-2

Knut Hamsun

(1859-1952)

Å velge ut et mest betydningsfullt dikt med sommeren som tema er en krevende oppgave, det er et vell å ta av. Jeg har valgt et dikt fra Hamsuns beskjedne lyriske produksjon, han forkastet de fleste dikt han skrev, men også som lyriker må han regnes blant våre største. Vi har fortsatt ikke gjort oss ferdige med våre dikteres antisemittiske holdninger og polemikken nylig i en av dagsavisene gjaldt nettopp Hamsun. Det er hevet over tvil at Hamsun var antisemitt, men det får et latterlighetens skjær når man hevder å finne disse synspunkter i en rekke av hans verker. **«Skjærgårdsøen»** skulle ikke kunne støte noen, vil jeg tro. Vi som sommerferierer ute i skjærgården vil nok ha ekstra stor glede av dette diktet.

- Bent von der Lippe

Nu glider båten
mot skjærsgårdsøen,
en ø i havet
med grønne strande.
Her lever blomster
for ingens øyne,
de står så fremmed
og ser meg lande.

Mitt hjerte blir som
en fabelhave
med samme blomster
som øen eier.
De taler sammen
og hvisker selsomt,
som barn de møtes
og ler og neier.

Her var jeg kanskje
i tidens morgen
som hvit spirea
engang å finne.
Jeg kjenner duften
igjen fra fordum,
jeg skjelver midt i
et gammelt minne.

Mitt øye lukkes,
en fjern erindring
har lagt mitt hode
ned til min skulder.
Så tetner natten
inn over øen
og havet buldrer
nirvanas bulder.

DIKTSPALTEN 2021-3

Mathilde Wesendonck
(1828-1902)

Josef Julius Wecksell
(1838-1907)

Kilde: Wikipedia

Jeg trekker frem disse to praktfulle orkestersangene av en spesiell grunn: Jeg fikk oppleve Kirsten Flagstad fremføre blant annet disse orkestersanger i konsertsalen 1953 og husker denne opplevelse fortsatt etter nesten 70 år. Senere fikk jeg en LP med Sibelius-sanger innspilt av London Symphony Orchestra med Øivind Fjeldstad som dirigent og Flagstad som solist.

Denne innspilling er ikke lenger tilgjengelig, men på Youtube fant jeg en innspilling med den norske sopranen Kari Løvaas og Berliner Symphoniker. En finsk CD innspilling er tilgjengelig på internet. Sibelius orkestrerte slett ikke alle sine sanger selv og de aller fleste er kun tilgjengelige med klaver akkompagnement.

Personlig synes jeg at orkesterversjonen av ”Var det en drøm?” (søk på ”Was it a dream?”) er langt å foretrekke. Wagner/Wesendonks ”Wesendonk-Lieder” er innspilt av svært mange (orkesterversjon med sopransolist).

Var det en drøm? (1902) *av J. J. Wecksell*

Tonesatt av Jean Sibelius (1865-1957)

Var det en dröm, att ljuvt en gång
Jag var ditt hjärtas vän
Jag minns det som en tystnad sång,
då strängen darrar än.

Jag minns en törnros av dig skänkt,
en blick så blyg och öm;
jag minns en avskedstår, som blänkt,
Var det allt, var allt en dröm?

En dröm lik sippans liv så kort
uti en vårgrön ängd,
vars fägring hastigt vissnar bort
för nya blommors mängd,

Men mången natt jag hör en röst
vid bittra tårars ström;
göm djupt dess minne i ditt bröst,
det var din bästa dröm!

Drømmer er tonesatt av mange betydelige komponister. Jeg har valgt ut to orkestersanger som for meg befinner seg blant de aller ypperste, og som kanskje er mindre kjent for våre lesere.

Jean Sibelius, Finlands største tonedikter skrev sanger under ulike opus og blant hans enorme produksjon på nærmere 100 sanger for ên stemme inntar J.J. Wecksells: "Var det en dröm?" en særstilling.

Sibelius orkestrerte ikke sangen selv, det gjorde Jussi Jalas. J.J.Wecksell (født i Åbo) var en finlandssvensk lyriker og dramatiker.

Han ble tidlig rammet av melankoli og tilbragte årene fra 1865 frem til sin død i Lappvikens sjukhus på grunn av alvorlig psykose.

Träume (1857) *av M. Wesendonk*

Tonesatt av Richard Wagner (1813-1883)

Sag`, welch wunderbare Träume
halten meinen Sinn umfangen,
dass sie nicht wie leere Schäume
sind in ödes Nichts vergangen?

Träume, die in jeder Stunde,
Jedem Tage schöner blüh`n,
und mit ihrer Himmelskunde
selig durch`s Gemüte ziehen!

Träume, die wie hehre Strahlen
In die Seele sich versenken,
dort ein ewig Bild zu malen;
Allvergessen, Eingedenken!

Träume, wie wenn Frühlingssonne
aus dem Schnee die Blüthen küsst,
dass zu nie geahnter Wonne
sie der neue Tag begrüsst,
dass sie wachsen, dass sie blühen,
träumend spenden ihren Duft,
sanft an deiner Brust verglühen
und dann sinken in die Gruft.

Richard Wagner innledet et forhold til Mathilde Wesendonk i Sveits der han av den velstående silkehandleren Otto Wesendonk var blitt tilbudt en bolig utenfor Zürich like ved ekteparets herskapelige residens. Otto W. ble Wagners mesen, Mathilde W- hans muse. Operaen Tristan und Isolde ble konsipert etter inspirasjon av Mathilde W, og han skrev sine 5 orkestersanger (Fünf Gedichte für eine Frauenstimme) «Wesendonk-Lieder» 1857/58 til hennes dikt.

Mathilde W. var tysk lyriker og forfatter, 15 år yngre enn Wagner. Han var fra første øyeblikk fullstendig oppslukt av henne og skal ha uttalt at hun forble hans første og eneste kjærlighet. Mathilde på sin side fastholdt at deres forhold utelukkende var platonisk.

I 1858 forlot Wagner huset som av Wesendonk var stilt til hans disposisjon, høyaktet som kunstner, men utstøtt fra det gode selskap på grunn av affæren med sin mesens hustru. Det foreligger en fyldig korrespondanse mellom Mathilde W. og Richard W.

DIKTSPALTEN 2021-4

Dikt om Mozart

Claes Gill

Eirik Lodèn

Desember er **Wolfgang Amadeus Mozarts** dødsmåned, han døde i Wien den 5. desember 1791 bare 35 år gammel. Flere lyrikere har diktet om hans liv og død, og i dette nummer av pest-POSTEN tar jeg frem to norske poeter hvis produksjon kanskje ikke er særlig kjent for våre lesere.

Claes Gill (1910-73) var nok først og fremst skuespiller og teaterinstruktør, men utga også to diktsamlinger (Fragment av et magisk liv 1939 og Ord i jærn 1942.)

Hans "Samlede Dikt" ble utgitt på Cappelen forlag 1989 og omfattet 43 dikt, altså ingen stor produksjon.Hans lyrikk er særegen og betagende og kan anbefales på det aller varmeste. Som skuespiller var han en av sin generasjons aller største, og da jeg opplevde ham resitere «Bendik og Årolilja» i Frognerparken tidlig på 70-tallet gjorde det et uutslettelig inntrykk på meg; det gjorde også hans filmrolle som biskop Helmer i Axel Kiellands baserte film « Herren og hans tjenere» (regissert av Arne Skouen).

Eirik Lodèn (født 1975) er en bråmoden norsk lyriker som debuterte 18 år gammel med «Preludium», dikt og gjendiktninger på Aschehoug forlag 1993. Han skriver både på riksmål og nynorsk, som rogalending (født på Hjelmeland) behersker han begge språk. 1996 kom hans andre diktsamling (Svaner til Stratford) på samme forlag, og i 2004 "Ren Powell: Mixed states / Rødøret terrapin" (parallell engelsk og norsk tekst), deretter "Ren Powell: An intimate Retribution" (parallell engelsk og norsk tekst) i 2009.

– Bent von der Lippe

Mozart *(av Claes Gill)*

Død i December….. til applaus
av trætte hjærtes tunge slag:
en åpen dør som slår og slår
i vinterstormens hvite drag.

Hvitere enn! den evige vår
- stormende lys – om en glemt grav;
det skjønne under: forårsflor
- tidløst som tårens liv i rav-

suser i græsset over din grav.
Du alt beåndende!- Varm jord…..
lindeløv lysende…. vild sødme
av vild viol…. dæmringens spor

av morgenskimrende skjær rødme
linnt over duggens kjølige flor,
alt gror av hint unders vårhvite
spor i Decembers frosne jord.

Død i December…. hvor din seir:
Det trætte hjærtes siste slag,
vendes i vinterstormens hvite
jag, om til dødens tapte slag.

Mozart *(av Eirik Lodèn)*

Og når skal dette maskespill ta slutt?
-en pantomimisk skyggelek som denne
i spinkle trinn på marmor, og kanhende
et matt da capo i et sent minutt….

Og når skal lysets rest, tiloversblitt
I vinterettermiddagen, forsvinne?
Når rødmer et desembergry på kinnet
i seier ved en sykdomsblek fallitt?

Si, når? Ja nå: By opp til menuett
- den siste dans i stiliserte trinn
til toner fra en sorgmild klarinett-

by døden opp til dans! Musikken din
vil evig stå der som en hvit oktav
-som tunge liljer på en massegrav.

DIKTSPALTEN 2022-1

Engelsk poesi av to jubilanter

Percy Bysshe Shelley

David Rhys Geraint Jones

Percy Bysshe Shelley (1791-1822): Tohundreårsjubileet for hans død markeres i dette hefte med et av hans mest kjente dikt. Han regnes sammen med John Keats og Lord Byron som den betydeligste engelske dikter i sin generasjon og vurderes av litteraturforskere som en av de fineste lyrikere av det engelske sprog. På grunn av sin radikale holdning sosialt og politisk, oppnådde han ikke litterær anerkjennelse i sin levetid, og hans liv var preget av familiære kriser, sosialpolitiske problemer og dårlig helse. Dette førte til hans selvpålagte eksil i Italia fra 1818. Hans best kjente verker inkluderer «Ode to the West Wind» (gjendiktet til norsk av Andrè Bjerke), versedramaet «The Cenci», og «Hellas» (1822), som anses som hans mesterverk. Hans andre hustru Mary Shelley var forfatterinnen av boken om Frankenstein.

David Rhys Geraint Jones (1922-1944): Hundre år etter hans fødsel minnes denne walisiske dikter som er kjent for sin poesi skrevet under annen verdenskrig. Han ble drept under invasjonen av Normandie (Operation Epsom) i juni 1944 og ble kun 22 år. Han påbegynte sitt jusstudium ved Trinity Hall i Cambridge, men fikk ikke avlagt den avsluttende eksamen før han ble innkalt til krigstjeneste for den britiske armè og døde som Liason Lieutenant. Med sin krigspoesi, som er meget omfattende, ville han vise krigens sanne ansikt. Hans dikt (Let Me Not See Old Age) skulle virkelig bli en realitet for ham!!

Både P.B. Shelley og D.R. Geraint Jones hører med blant de unge døde, ingen av dem ble 30 år. De unge døde britiske poeter som falt i første verdenskrig (Rupert Brooke, Charles Sorley og Wilfred Owen) er glimrende beskrevet i Nordahl Griegs essaysamling «De unge døde», der også Shelley, Byron og Keats er omtalt.

- Bent von der Lippe

Ozymandias (1818) (*Percy Bysshe Shelley)*

I met a traveller from an antique land
Who said : «Two vast and
trunkless legs of stone
Stand in the desert… Near
them, on the sand,

Half sunk, a shattered visage
lies, whose frown and wrinkled lip,
and sneer of cold command,
Tell that its sculptor
well those passions read
Which yet survive, stamped
on these lifeless things,
The hand that mocked them,
and the heart that fed.

And on the pedestal these
words appear:
`My name is Ozymandias,
king of kings:
Look on my works, ye
Mighty, and despair!`

Nothing beside remains.
Round the decay
Of that colossal wreck,
boundless and bare
The lone and level sands
stretch far away.»

Ozymandias *(i Andrè Bjerkes gjendiktning)*

Jeg traff en reisende fra østens land.
Han sa: «Det står to stenben uten kropp
i ørkenen…. Der rager også opp
et splintret ansikt, halvveis skjult i sand.

De barske, kolde trekk forteller om
en kunstners sikre blikk for sin modell,
hvis laster her har overlevd ham selv
og den hvis hånd har felt sin spotske dom.

På soklen står det disse ord : 'Jeg er
kong Ozymandis, fyrstenes titan.
Betrakt mitt verk, I mektige, og gys!'

Men alt er vekk. Rundt disse rester her
av stenkolossen brer et osean
av sand seg ut i øde ørkenlys.»

Let Me Not See Old Age

(D.R. Geraint Jones)

Let me not see old age: Let me not hear
The proffered help, the mumbled sympathy,
The well-meant tactful sophistries that mock
Pathetic husks who once were strong and free,
And in youth`s fickle triumph laughed and sang.
Loved, and were foolish; and at the close have seen
The fruits of folly garnered, and that love,
Tamed and encaged, stale into grey routine.
Let me not see old age; I am content
With my few crowded years; laughter and strenght
And song have lit the beacon of my life.
Let me not see it fade, but when the long
September shadows steal acsross the square,
Grant met this wish; they may not find me there.

DIKTSPALTEN 2022-2

Åse-Marie Nesse

(1934-2001)

Kilde: lokalhistoriewiki.no, fotograf ukjent

– en lyriker i særklasse

Født i Klepp på Jæren, debuterte som lyriker 1970 og skrev både på nynorsk og bokmål. Hun utga en rekke diktsamlinger og gjendiktninger, blant annet Goethes Faust I og II, og hun oversatte diktverk fra tysk, engelsk, spansk, nederlandsk, fransk og meksikansk. Fra 1963 til 2000 var hun først universitetslektor ved Germanistisk Institutt ved UIO, senere førsteamanuensis.

I tillegg var hun i mange år formann i Norske PEN (PEN International er verdens største skribent- og ytringsfrihetsorganisasjon, stiftet i 1921) og medlem av Det litterære råd i Den norske Forfatterforening og medlem av Norsk Kulturråd. Hun ble tildelt St. Olavs orden, ridder av 1. klasse, i 2001 og hun vant også flere priser for sin innsats i norsk kulturliv.

På 1990-tallet ble hun invitert som lyriker til Kunst- og Kulturforeningen ved Ullevål US der hun leste fra sine mange diktsamlinger. Med hennes ydmyke og varme presentasjon og hennes utpreget intellektuelle personlighet ble det for oss tilhørere en spesielt minneverdig aften, og på meg gjorde hun et dypt inntrykk.

– Bent von der Lippe

Levande tid

Men tida er ein levande jordvind
alt liv er famna av same rytmen
frå panterens pust til albatrossen
og havs-uret slår med din eigen heftige puls
slik årmillionars bølger i rommet
ber dine andedrag i fanget
mens stjernene spaserer i førevegen
(. . .)

Tileigning

Nå står eg atter ved ei synleg grense
og dreg opp grenser for det lyse land,
den lette bør, eg ber i handbagasjen -
og reisepasset er ei skrift i sand.
Eg går på grønt med verdens beste samvit,
men eg blir stansa av ei grensevakt.
Han spør meg: Har du noko å fortolle?
Eg svarar: Ja, eg kjem frå skattejakt!

*

Eg har bølgjande kornåkrars gull
frå solmetta seinsommarsletter,
og det vakraste arvesølv
av Nordsjøens fullmånenetter.

Eg har kart over alveland
og Veslemøys vegvisar-kvede,
ein magisk nøkkel i hand
til løyndekammer av glede.

Eg har vibå sin vårmelodi,
denne salme i blå katedralar,
og ein brusande havssymfoni
under himmelhøge portalar.

Eg har finslipte steinar i rad,
i tusentals grå variantar,
men dei lyser ved soleglad
lik perler og diamantar.

Eg har sjeldne herbarium-blad
med firkløver, lyng og kusommar
frå Kleppe-lunden ein stad,
dei er barndommens æve-blomar.

Eg har vindsuset over ei grav,
Der søv mine kjære, kjære.
Og alt det gode dei gav
er ennå det næraste nære.

Eg har krossen på Krosshaug til vern
mot mørke og trugande makter,
og med våpen av jernalderjern
passerer eg sikkerhetsvakter.

*

Og vaktmannen veg mine ord og mitt langferdsskrin,
der alle skattane ligg under lokket og skin.
- Her er overvekt, seier han, og han misunner meg litt.
Det blir sju hundre dikt å betale, og så er vi kvitt.
Eg opnar mi lommebok, blar opp ein klingande song:
- Eit avdrag, eit tolldikt, eit takkedikt denne gong.
Med tid og stunder betaler eg heile mi skuld.
Nå reiser eg vidare med mitt usynlege gull.

DIKTSPALTEN 2022-3

Amelia J. Burr (1878-1968)

Helge Rode (1870-1937)

En hyllest til livet

Den amerikanske lyriker og romanforfatter Amelia J. Burr (født i New York City) utga flere diktsamlinger, den første 1913. Hun tjenestegjorde i Røde Kors under første verdenskrig. Derefter førte en utstrakt reisevirksomhet henne vidt omkring, spesielt til asiatiske land.

Norgesvennen Helge Rode var dansk dikter og kritiker. Morens andre ekteskap (med nordmannen Erik Vullum) førte til at Rode tilbragte sine ungdomsår i Norge.

Hans mest kjente dikt ble tonesatt, og mange befinner seg i den danske Højskolesangbogen. Den norske komponisten Sigurd Lie skrev melodien til hans dikt: «Der er ingenting i verden så stille som sne», en sang som er velkjent for oss.

I tillegg til sin poesi var han en betydelig bidragsgiver i Politiken, Berlingske Tidene og i llustreret Tidende.

– Bent von der Lippe

A Song of Living (Amelia Josephine Burr)

Because I have loved life, I shall have no sorrow to die.
I have sent up my gladness on wings, to be lost in the blue of the sky.
I have run and leaped with the rain, I have taken the wind to my breast.
My cheek like a drowsy child to the face of the earth I have pressed.
Because I have loved life, I shall have no sorrow to die.

I have kissed young Love on the lips, I have heard his song to the end.
I have struck my hand like a seal in the loyal hand of a friend .
I have known the peace of heaven, the comfort of work done well.
I have longed for death in the darkness and risen alive out of hell.
Because I have loved life, I shall have no sorrrow to die.

I give a share of my soul to the world where my course is run.
I know that another shall finish the task I must leave undone.
I know that no flower, nor flint was in vain on the path I trod.
As one looks on a face through a window, through life I have loooked on God.
Because I have loved life, I shall have no sorrow to die.

Morgen (Helge Rode)

Jeg åbner mit friske øje blidt,
min sjæl er ej længer blind,
og i et nu er alverdens lys
med jubelmagt vældet derind.

Jeg skuer du i den klare dag.
Jeg rejser mig op og ler,
som barnet, der slår sine øjne op
og frydes ved, hvad det ser.

Der sitrer lykke, der svulmer magt
igjennom det lystige blod.
Jeg glædes som Herren den syvende dag:
min verden er skøn og god!

Atter en dag i min skabermagt
jeg formed den frodige jord
med have og floder, med blomster og træer
og alt , hvad der bygger og bor.

Mit himmelhvælv har jeg farvet blåt.
Den strålende sol har jeg tændt.
Af lys og luft har jeg vinger skabt
og til mine tanker spændt.

O jublende tanke! Mit liv, mit liv!
O lykke, som blev mig forundt!
Seks dage Gud Herren med verden stred,
Jeg skaber den i et sekund.

DIKTSPALTEN 2022-4

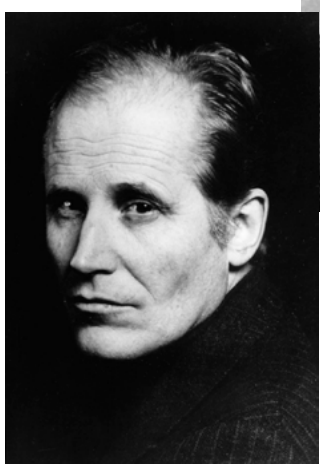
Rainer Maria Rilke

(1875-1926)

Stein Mehren

(1935-2017)

Hengivelse

Både Rainer Maria Rilke og Stein Mehren regnes blant de ypperste lyrikere i sin gererasjon. **Rilke** var født i Praha og tysk lyriker. Men han skrev også fortellinger, èn roman og tekster om kunst og kultur. Hans litterære produksjon omfatter også tallrike oversettelser, hovedsakelig fra fransk til tysk og en omfattende brevveksling . Fra 1905-06 var han sekretær for Auguste Rodin i Paris og kom inn i Paul Cèzannes krets. Hans omfangsrike lyrikk ga ham verdensry og er gjendiktet på mange sprog. Det dikt som presenteres her er hentet fra ”Das Buch von der Pilgerschaft”.

Mehren var en filosofisk skolert dikter som studerte filosofi ved UIO og i en periode var Arne Næss` assistent. Hans diktning kan leses mot vidtfavnende intellektuelle referanser til europeisk filosofi, men også uten idehistoriske tolkningsnøkler. Hans lyriske produksjon var betydelig, og han utga også romaner, skuespill og essays; i tillegg var han billedkunstner. Han hadde Statens Æresstipend fra 1983 og var vinner av Kritiker- , Dobloug- , Aschehoug- og Gyldendalprisen.

- Bent von der Lippe

Rainer Maria Rilke

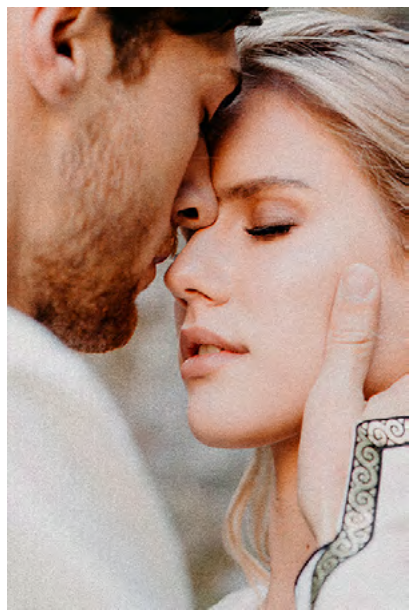
Ta lyset fra mitt øye (1901)
Gjendiktet av Andrè Bjerke

Ta lyset fra mitt øye: jeg kan se deg,
og gjør meg døv: mitt øre kan fornemme deg,
og også uten føtter kan jeg tre deg
i møte – uten tunge når min stemme deg.
Bryt mine armer av: mitt hjerte griper deg,
som jeg med hånden fatter om det fjerne.
Du bandt mitt hjerte? Hjernens pulser slo.
Og har du med en brann fortært min hjerne,
så bærer jeg deg fortsatt på mitt blod.

R.M. Rilkes tyske originaltekst:

Lösch mir die Augen aus: ich kann dich sehn,
wirf mir die Ohren zu: ich kann dich hören,
und ohne Füsse kann ich zu dir gehn,
und ohne Mund noch kann ich dich
beschwören.
Brich mir die Arme ab, ich fasse dich
mit meinem Herzen wie mit einer Hand,
halt mir das Herz zu, und mein Hirn wird
schlagen,
und wirfst du in mein Hirn den Brand,
so werd ich dich auf meinem Blute tragen.

Stein Mehren

Jeg holder ditt hode (1963)

Jeg holder ditt hode
i mine hender, som du holder
mitt hjerte i din ømhet
slik allting holder og blir
holdt av noe annet enn seg selv
Slik havet løfter en sten
til sine strender, slik treet
holder høstens modne frukter, slik
kloden løftes gjennom kloders rom
Slik holdes vi begge av noe og løftes
dit gåte holder gåte i sin hånd

Illustrasjoner: Shutterstock

DIKTSPALTEN 2023-1

Edith Södergran

(1892-1923)

Harriet Löwenhjelm

1887-1918)

I dette nummer presenteres dikt av to kvinner som døde av samme sykdom 31 år gamle. Svenske **Harriet Löwenhjelm** var også billedkunstner, utdannet ved Kungliga Akademien för de fria konsterna i Stockholm. Hennes tidligste dikt hadde sjarm og humor og komplementerte ofte hennes tegningene. De senere verker ga plass for alvor og religiøse overtoner. Etter et decenniums lidelse med tuberkulose døde hun uten å ha fått publisert noen dikt i sin levetid. Dette gripende dikt som her gjengis omhandler kjærlighet, ømhet og nærhet i dødens forværelse.

Edith Södergran var en finsk lyriker som debuterte med diktsamlingen ”Dikter” i 1916 og ofte karakteriseres som den første modernisten i svensksproglig diktning. ”En av våra byzantinskor”, en främmande fågel från det fjärran Karelen” - er hun blitt kalt. Samtidig som hun har et drag av fremmedhet gir hun uttrykk for en inderlighet, en oppriktighet og en nærhet. I sitt liv ble hun offer for flere ulykker: under borgerkrigen ble hun fordrevet til å leve i ytterste fattigdom og som 16-årig smittet med tuberkulose. Hun levet resten av sitt korte liv med hektisk livsbegjær paret med dødsangst for sykdommens utgang. Diktningen ble for henne en flukt fra hverdagens problemer og sykdommens uberegnelige karakter. Hun fikk ingen forståelse for sin epokegjørende diktning, for kritikerne forble den uforståelig og noen karakteriserte henne som sinnsyk.

– Bent von der Lippe

Tag mig. -Håll mig. -Smek mig sakta.

Tag mig.- Håll mig.- Smek mig sakta.
Famna mig varligt en liten stund.
Gråt ett grand- för så trista fakta.
Se mig med ömhet sova en blund.

Gå ej från mig.- Du vill ju stanna,
stanna tills själv jag måste gå?
Lägg din älskade hand på min panna.
Än en liten stund är vi två.

*

I natt skall jag dö.- Det flämtar en låga.
Det sitter en vän och håller min hand.
I natt skall jag dö.- Vem, vem skall jag fråga,
vart skall jag resa- till vilket land?
I natt skall jag dö.- Och hur skall jag våga?

*

I morgon finns det en ömkransvärd
och bittert hjälplös stackars kropp,
som bäres ut på sin sista färd
att slukas av jorden opp.

Landet som icke är

Jag längtar till landet som icke är,
ty allting som är, är jag trött att begära.
Månen berätter mig i silverne runor
om landet som icke är.
Landet, där all vår önskan blir underbart uppfylld,
landet, där alla våra kedjor falla,
landet, där vi svalka vår sargade panna
i månens dagg.
Mitt liv var en het villa.
Men ett har jag funnit och ett har jag verkligen vunnit
vägen till landet som icke är.

I landet som icke är
där går min älskade med gnistrande krona.
Vem är min älskade? Natten är mörk och stjärnorna dallra till svar.
Vem är min älskade? Vad är hans namn?
Himlarna välva sig högre och högre,
och ett människobarn druknar i ändlösa dimmor
och vet intet svar.
Men ett människobarn är ingenting annat än visshet.
Och det sträcker ut sina armar högre än alla himlar.
Och det kommer ett svar: Jag är den du älskar och alltid
skall älska.

DIKTSPALTEN 2023-2

Tove Ditlevsen
(1917-76)

Grethe Risbjerg Thomsen
(1925-2009

Danske kvinnelige lyrikere

For dette nummer har jeg valgt ut to av de mange danske lyrikere på spinnesiden. Begge debuterte i det danske litterære tidsskrift Vild Hvede. En av dem vil være kjent for de fleste (Tove Ditlevsen), men den andre vil trolig være temmelig ukjent.

Tove Ditlevsen anses som en av Danmarks mest folkekjære forfattere. Hun vokste opp i Københavns arbeiderstrøk Vesterbro, der også plassen bærer hennes navn (Tove Ditlevsens plass). Ved 100 årsdagen for sin fødsel ble hun hyllet med mange arrangementer. Hun vokste opp i fattige kår med en fyrbøter som far og var skoleflink, men foreldrene hadde ikke økonomisk mulighet til å la henne bli gymnasiast, og hun ble derfor skjøvet ut i arbeidslivet.

I 1930-årene kom hun inn i kretsen rundt det litterære tidsskriftet Vild Hvede der hun debuterte som lyriker 1937, og 1939 kom den første diktsamlingen Pigesind. To år senere slo hun gjennom med romanen Man gjorde et barn fortræd. Med erindringsbøker, noveller, dikt og romaner skaffet hun seg plass blant de største navn i dansk litteratur i det 20. århundre. Med sin første ektefelle, redaktør Viggo Møller fikk hun adgang til de akademiske kretser og hun stiftet Unge Kunstneres Klubb. Også Piet Hein var med i kretsen av Vild Hvede og ble intim venn av henne.

Etter et platonisk ekteskap med Møller (han var 30 år eldre) giftet hun seg med studenten Ebbe Munk 1942, og året etter utkom hennes kanskje mest berømte roman, Barndommens gade. Få år etter skilte hun seg fra Munk og ektet legen Carl Ryberg, men petidinbruk i forbindelse med en abort førte til stoffmisbruk og innleggelser på psykiatriske avdelinger. Hun brøt med Ryberg 1950 og inngikk så sitt fjerde ekteskap med Victor Andreasen 1951. Årene som fulgte førte til tilbakefall av stoffmisbruket og til gjentatte

innleggelser. Ekteskapet ble med årene tiltagende problematisk og endte med skilsmisse 1973.

Hun overtok som Familiejournalens brevkasse-redaktør allerede i 1956 og fortsatte å svare på leserbrev helt frem til sin død. Under oppholdet på Sct. Hans Hospital skrev hun erindringsbøkene Barndom og Ungdom og hun kalte denne perioden den lykkeligste i sitt liv. Få måneder etter utgivelsen av sin siste roman tok hun sitt liv.

Grethe Risbjerg Thomsen vokste opp i et sydsjellandsk lærerhjem og ble uteksaminert fra Roskilde Katedralskole 1943. Samme år debuterte hun med dikt i Vild Hvede og stiftet blant annet bekjentskap med Tove Ditlevsen i den litterære kretsen rundt dette tidsskrift. Hennes første diktsamling kom 1945. Denne ble godt mottatt, men det var først med diktsamlingen Dagen og Natten at hun fikk sitt egentlige gjennombrudd. Hun forsøkte seg også som novellist og romanforfatter.

Mellom 1945 og 1973 utga hun i alt ti diktsamlinger, i tillegg til Utvalgte digte 1945-64 og 1966,samt et utvalg av kjærlighetsdikt med tittelen Det fortryllede land 1960. Flere av hennes dikt er tonesatt av danske komponister. Etter alt å dømme levde hun et harmonisk og borgerlig liv sammen med sin ektefelle, sivilingeniøren Jørgen F. Brink. Hennes forfatterskap bærer preg av melankoli, lengsel og mild resignasjon; dette preger også de to dikt som presenteres av henne her.

De evige tre (Tove Ditlevsen 1942)

Der er to mænd i verden, der
bestandig krydser min vej;
den ene er ham jeg elsker,
den anden elsker mig.

Den ene er i en natlig drøm,
der bor i mit mørke sind,
den anden står ved mit hjertes dør,
den anden elsker mig.

Den ene gav mig et vårlig pust
af lykke, der snart fo'r hen,
den anden gav mig sit hele liv
og fik aldri en time igjen.

Den ene bruser i blodets sang,
Hvor elskov er ren og fri,
den anden er eet med den triste dag,
drømmene drukner i.

Hver kvinde står mellom disse to,
forelsket, elsket og ren –
een gang hvert hundrede år kan det ske,
de smelter sammen til een.

Edvard Munch: Øye i øye (1894)

Jeg vil vende tilbage
(Grethe R. Tomsen. 1950)

Jeg vil vende tilbage til markerne
for at opsøge tabte spor,
jeg vil standse og lytte til fuglene,
mens min fot synker ned i jord,

for jeg føler en længsel, så klar og stærk,
at den sprænger min hverdags ring,
Jeg må hjem til de steder, jeg kommer fra,
til de første, de sande ting.

Jeg vil sidde så stille hos blomsterne,
at de ved, jeg er deres ven,
under himlen, hos regnen og træerne,
skal jeg søge mig selv igjen.

Det høje spil
(Grethe R. Tomsen)

At elske er at forvandle
og næsten som at dø
at bryde op og forlade
sin lune trygheds ø
og give sig ud på rejser
mod mål som ingen ved
al det der koster os mindre
er ikke kærlighed.

At elske er at gribes
af stærke haves strøm
og slippe alt hvad man ejer
sig selv, sit liv, sin drøm.
At glemme det for at spille
et højt og farligt spil.
At miste alt for at vinde
det største som er til.

Blinkende lygter (Tove Ditlevsen 1947)

I barndommens lange og dunkle nat
brænder små blinkende lygter
som spor, af erindringen efterladt,

mens hjertet fryser og flygter.
Her lyser din vildsomme kærlighet
fortabt gennom tågede nætter,
og alt hvad du siden elsked og led

har grænser som viljen sætter.
Den første sorg har et spinkelt skær
som en tåre, der skælver i rummet,
kun den vil være dit hjerte nær,

når al anden sorg er forstummet.
Højt som en stjerne en vårlig nat
brænder din barnlige lykke,
du søgte den siden, men fik kun fat

dens flakkende sensommerskygge.
Din tro tog du med dig så langt af led,
for det var det første og sidste,
nu står den og brænder i mørket et sted,

og der er ikke mere at miste.
Og en eller anden kommer dig nær,
men kan aldrig helt forstå dig,
for dit liv har du lagt under lygternes skær,
og ingen skal siden nå dig.

Illustrasjon: Shutterstock

DIKTSPALTEN 2023-3

Jon Fosse

(1959 –)

Norsk nobelprisvinner i litteratur

Etter 95 år er en norsk dikter igjen tildelt Nobelprisen i litteratur, som også Bjørnson i 1903, Hamsun 1920 og Undset 1928. Selv om Jon Fosse selv angivelig var overrasket, var det neppe mulig å forbigå en poet hvis omfattende og allsidige litterære produksjon har fått en slik betydelig utbredelse. Han er oversatt til over 50 språk og er blant de få prisvinnere i litteratur som befinner seg midt i en betydelig produktiv fase av livet; bare 64 år gammel. Han er cand. philol., forfatter, oversetter og litteraturviter. Med romanen "Raudt, svart" debuterte han i 1983 og i dag omfatter hans produksjon over 70 verker. Han har mottatt godt over 30 priser og utmerkelser. Fosse er født i Haugesund 1959 og vokste opp ved Hardangerfjorden i Strandebarm. Hans verker inkluderer romaner, barnebøker, oversettelser, fortellinger, dikt, essays og skuespill. Han er blitt tillagt åndelig slektskap med Franz Kafka og Samuel Beckett, og både religiøse og metafysiske innslag preger både hans dramaer og lyrikk.

Fra hans mange diktsamlinger har jeg valgt ut fire dikt som presenteres her, det siste en gjendiktning av den østerrikske lyriker Georg Trakl. Aftenpostens anmelder foreslår følgende lesning for uinnvidde: Dikt i samling (2009), To forteljingar (1993), Melancholia I og II (1995-1996), Naustet (1989), Olavs draumar (2012) som fikk Nordisk Råds litteraturpris og Septologien (2019-2021) som også er nominert til den internasjonale Bookerprisen.

– Bent von der Lippe

Alle ser (fra Dikt 1994 - 1997)

når eg igjen og igjen
fell ned i desse ubegripelege klangar
fylte
og samstundes
vende bort mot noko anna
i si tunge
og uskjønelege forståing
Det hender vel då at eg ikkje vil meir då
der eg sit
ved eit vindauge
og ser mot rørslene i vatnet
Eg vil ikkje meir
Eg er åleine
i eit fuktig svev
av tillært einsemd
og eg stryk med handa over ansiktet
Eg sit der
Eg sit der i ei våt lysande rørsle av mold og mørker
som er meg
i meg
Eg gir meg, tenkjer eg
No er det nok
Eg gir meg
tenkjer eg, og så er det brått
Ikkje eg som ser, men eit
auge frå dei alle saman
ser og ser
igjennom meg
og ser meg
som det eg ser
Og eg ser meg smile og ser at auga mine fyllest
Og eg ser at eg er til stades inne i ei lykke som eg aldri
kan gløyme

Forandring (fra Dikt 1992 - 1994)

ein morgon ser vi at vindauget
har forandra seg Vi kler oss om, som til høgtid
Vi gjer oss klare til ei kommande fornying
der dødens gamle forelda klage
ikkje lenger skal nå oss Vi går imot vindauget
som nyleg let oss skimte ein oppløyst hage
Vi er til stades
Vi er forvandla, i dei fargane vi ein gong kunne
få oss til å sjå, eller ikkje til å sjå
Vi er i vår forvandling
som bilete av noko som har vore
Vi er til stades, utydelege
som ein blå dis
i ei urørleg rørsle

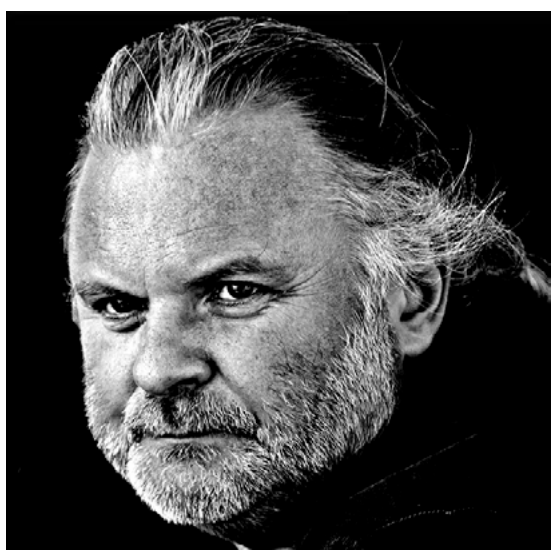
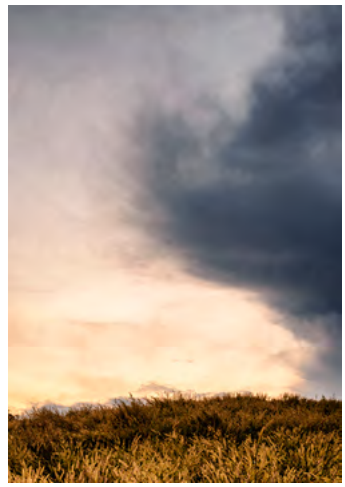
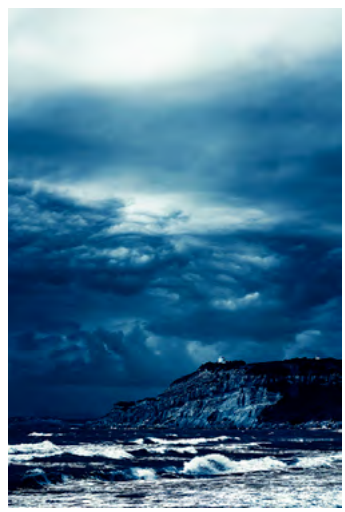

Foto: Kolstad Tom A

Ein forkommen dag (fra Dikt 1992 - 1994)

slik ein forkommen dag, medan du og eg går saman
over ei grense
vi aldi visste var der, til eit nytt hjarte
der du og eg er saman
i kvar og ein Det er
ein vanleg dag
med langt visnande gras
på ein tung grå himmel
Og sjø i urolege kvite bølgjer Det lyser frå dimma
over auga dine
slik mine auge også lyser
av gras og sjø Langt gras som visnar
Og sjø i urolege kvite bølgjer På himmelen
er det første regnet
heilt utan grunn Ein vanleg forkommen dag, ingenting
har skjedd Og så er
regnet der og dagen er lagd open

Illustrasjoner: Shutterstock

Gjendiktning av Nachts (Georg Trakl) 1986

Dei blå augene mine er slokna frå augene
Det raude gullet i hjarta
Å lysa mine kor stille de brenn!
Ei blå kåpe rundt meg då eg sokk. Deg
Din raude munn heldt natta fast

Die Bläue meiner Augen ist erloschen
In dieser Nacht,
Das rote Gold meines Herzens. O ! wie stille brannte das Licht.
Dein blauer Mantel umfing den Sinkenden;
Dein roter Mund besiegelte des Freundes Umnachtung.

DIKTSPALTEN 2023-4

Rupert Brooke
(1887-1915)

Albrecht Haushofer
(1903-1945)

To lyrikere som ble krigens offer

Den engelske krigsdikter *Rupert Brooke* ble en av de unge døde under første verdenskrig, 27 år gammel. Han skrev poesi allerede under skoletiden på Rugby der hans far var rektor, og i 1906 påbegynte han studier ved universitet i Cambridge, der han ble i tre år. Fra 1909 frem til første verdenskrig tilbragte han mesteparten av sin tid på reiser over store deler av verden, men returnerte fra Tahiti til England våren 1914. Første verdenskrig brøt ut få måneder senere og Brooke meldte seg omgående til frivillig krigstjeneste for The Royal Navy. Hans dikteriske virksomhet var høy 1914-1915, men underveis til Dardanellene i april 1915 pådro han seg sepsis etter et insektbitt om bord på skipet og døde den 23 april. Han ble begravet på den greske øy Skyros.

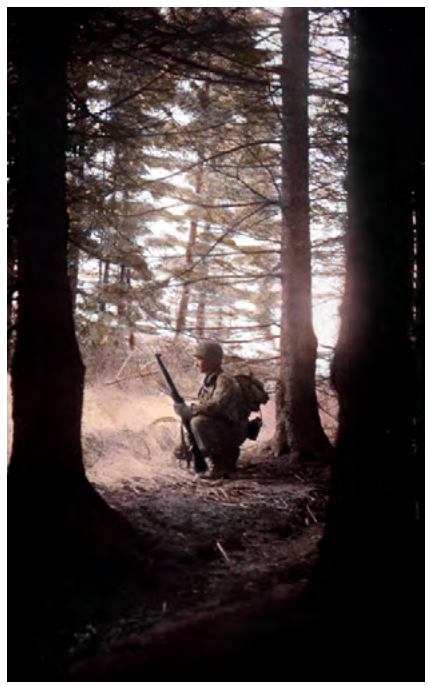
Tyske *Albrecht Haushofer* var utdannet geograf ved Universitetet i München og ble generalsekretær for det Tyske Geografiske Selskap 1928 og professor for politisk geografi fra 1940. Han foreleste i politikk og internasjonal vitenskap ved Friedrich Wilhelm Universität i Berlin. Under annen verdenskrig sluttet han seg raskt til motstandsbevegelsen og ble arrestert av nazistene allerede 1941, men så løslatt. Etter attentatet mot Hitler 20 juli 1944 gikk han i dekning, men ble oppsporet i desember samme år og innsatt i Moabit fengsel i Berlin. Han skrev mange sonetter i fengselet, og en av disse gjengis her. 22-23 april 1945 ble han skutt av SS.

– Bent von der Lippe

The Soldier *(Rupert Brooke)*

If I should die, think only this of me:
That there`s some corner of a foreign field
That is forever England. There shall be
In that rich earth a richer dust concealed;
A dust whom England bore, shaped, made aware,
Gave, once, her flowers to love, her ways to roam,
A body of England`s , breathing English air,
Washed by the rivers, blest by the suns of home.

And think, this heart, all evil shed away,
A pulse in the eternal mind, no less
Gives somewhere back the thoughts by England given;
Her sights and sounds; dreams happy as her day;
And laughter, learnt of friends; and gentleness;
In hearts at peace, under an English heaven.

Soldaten
(Rupert Brooke, gjendiktet av Andrè Bjerke)

Ifall jeg dør, da tenk om meg kun ett:
På fremmed mark etsteds, bak fallent løv
er lagt et evig England. Denne plett
hvis rike jord har skjult mitt rike støv,

et støv som England fødte, gav fornuft,
gav vei å vandre, blomst å holde kjær,
en engelsk kropp som åndet Englands luft,
av sol og vann velsignet, hviler der.

Og dette hjerte, lutret i sitt blod,
en puls i evigheten, skal et sted
få gi tilbake alt som England skjenket

av syn, av lyd, av drømmers stjernebro,
av vennesmil og mildhet- all den fred
som engelsk himmel i en sjel har senket.

Sir Thomas More *(Albrecht Haushofer)*

Sir Thomas lag im Tower lange fest,
bis man sich ernstlich auf den Block besann
Britanniens frauenwechslende Tyrann
hätt` lieber seinen Kopf zum Dienst gepresst.

Zuerst umwarb man ihm den strengen Sinn,
und mit Verlockung wurde nicht gespart,
dann quälte man und band. Ein langer Bart
entwuchs in dieser Zeit des Kanzlers Kinn.

Als man zum Block den Kopf ihm niedertat,
den unverführbar treuen, klaren, weisen,
schob er den Bart zur Seite, sprach mit leisen,

gelassenen Worten lächelnd: ”Hochverrat
hat nur der Kopf und nicht der Bart begangen.”
Und lächelnd gab er sich dem Tod gefangen.

Sir Thomas More
(Albrecht Haushofer–gjendiktet av Andrè Bjerke)

Sir Thomas satt i Tower lange tider.
Britannias konbyttende tyrann
så helst at man fikk presset hans forstand
til tjenester….. Så ble han drept omsider.

Først lokket man. Han viste dem tilbake.
Forgjeves gjorde fristerne seg flid.
Så fulgte vold. Det var i denne tid
Grodd ut et mektig skjegg på fangens hake.

Da bødlen grep hans hode for å legge
det ned på blokken, skjøv han ufortrøden
sitt skjegg til side, mens han sa med blid

og munter røst: ”I høyforræderi
er bare hodet skyldig- ikke skjegget!”
Og med et smil gav han seg hen i døden.

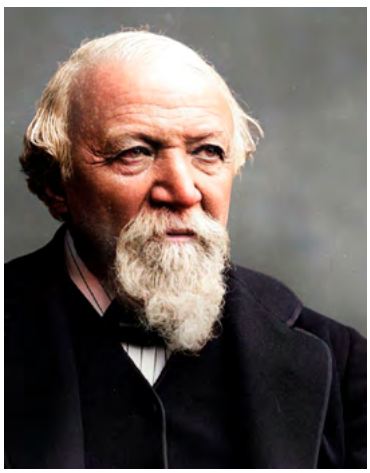
Alle illustrasjoner: Shutterstock

DIKTSPALTEN 2024-1

Elizabeth Barrett Moulton Browning

(1806-61)

Robert Browning

(1812-89)

Elizabeth Barrett Moulton Browning ble fysisk kvestet som barn etter en rideulykke, men viste tidlig begavelse for sprog og litteratur. Hennes tidligste verker ble utgitt anonymt, men senere dikt og romaner under fullt navn. Kjærlighetsdiktene inntar en sentral plass i hennes diktning. Gjennom brev ble hun kjent med Robert Browning 1845, og året etter ble de hemmelig viet (p.g.a. sterk motstand fra hennes far). De dro så til Pisa og deretter til Firenze der de levet et ideelt ekteskapelig samliv. Gyldendals leksikon (1948) fremhever henne som Englands fremste forfatterinne. Men mangel av kunstnerisk konsentrasjon og sikker formsans angis i Aschehougs leksikon fra 1907. Englands fremragende komponist Edward Elgar (1857-1934) valgte hennes nedenstående dikt som en av de fem sangene i sin sangsyklus «Sea Pictures» (1899). Han valgte så fire forskjellige diktere for resten av sangene, blant dem sin egen hustru Alice! «Sea Pictures» er et praktfullt verk for stort orkester og mezzo-sopran som sangsolist og anbefales på det sterkeste for pest-POSTENs musikalske lesere!

Robert Browning var i ungdommen sterkt påvirket av Shelley, utga dikt fra 1835 og skrev også dramaer. Til hans betydeligste verk hører «The Ring and the Book». Etter å ha lest Elizabeth Barrett's «Poems» (1844) og deretter å ha korrespondert med henne noen få måneder, møtte han henne i 1845. Hun inspirerte ham til diktsamlingen «Men and Women» i 1845, som han tilegnet henne. Etter Elizabeths død i 1861, flyttet Robert og sønnen til London der han fortsatte sin litterære produksjon. I 1881 ble The Browning Society etablert, Robert ble æresdoktor ved Oxford University i 1882 og to år etter ved University of Edinburgh. Han anses som en av Englands mest betydelige diktere i det 19. århundre.

– Bent von der Lippe

XLIII: sonnet from «The Portuguese»

(Elizabeth B. Browning)

How do I love thee? Let me count the ways,
I love thee to the depht and breadth and height,
My soul can reach, when feeling out of sight,
For the ends of Being and ideal Grace,
I love thee to the level of every day's,
Most quiet need, by sun and candelight,
I love thee freely, as men strive for Right,
I love thee purely, as they turn from Praise,
I love thee with the passion put to use,
In my old griefs, and with my childhood's faith,
I love thee with a love I seemed to lose,
With my lost saints - I love thee with the breath,
Smiles, tears, of all my life! and, if God choose,
I shall but love thee better after death.

Sabbath Morning at Sea

(Elizabeth B. Browning - inngår som sang nummer 3 i «Sea Pictures» av E. Elgar)

The ship went on with solemn face:
to meet the darkness on the deep,
the solemn ship went onward.
I bowed down weary in the place;
for parting tears and present sleep
had weighed mine eyelids downward.

The new sight , the new wondrous sight!
The waters around me, turbulent,
The skies , impassive o'er me,
calm in a moonless, sunless light,
as glorified by even the intent
of holding the day glory!

Love me, sweet friends, this sabbath day.
The sea sings round me while ye roll
after the hymn, unaltered,
and kneel, where once I knelt to pray,
and bless me deeper in your soul
because your voice has faltered.

And though this sabbath comes to me
without the stolèd minister,
and the chanting congregation,
God's Spirit shall give comfort. He
who brooded soft on waters drear,
Creator on creation.

He shall assist me to look higher,
Where keep the saints, with harp and song,
an endless sabbath morning,
and, on that sea commixed with fire,
oft drop their eyelids raised too long
to the full Godshead' s burning.

Illustrasjoner: Shutterstock

Prospice

(Robert Browning)

Fear death?- to feel the fog in my troat,
The mist in my face,
When the snows begin, and the blasts denote
I am nearing the place,
The power of the night, the press of the storm,
The post of the foe;
Where he stands , the Arch Fear in a visible form,
Yet the strong man must go:
For the journey is done and the summit attained,
And the barriers fall,
Though a battle's to fight ere the guerdon be gained,
The reward of it all.
I was ever a fighter, so – one fight more,
The best and the last!
I would hate that death bandaged my eyes, and
forbore,
And bade me creep past.
No! let me taste the whole of it, fare like my peers
The heroes of old,
Bear the brunt, in a minute pay glad life's arrears
Of pain, darkness and cold.
For sudden the worst turns the best to the brave,
The black minute's at end,
And the elements' rage, the fiend-voices that rave,
Shall dwindle, shall blend,
Shall change, shall become first a peace out of pain,
Then a light, then thy breast,
O thou soul of my soul! I shall clasp thee again,
And with God be the rest!

DIKTSPALTEN 2024-2

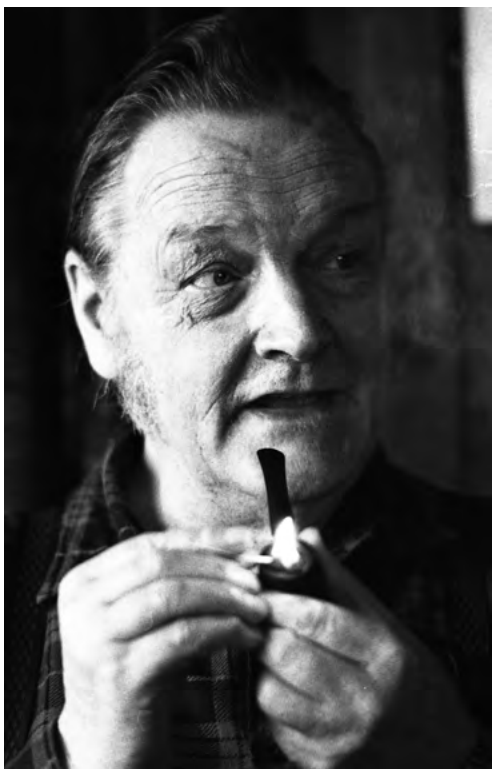

FOTO: Vidar Ruud / NTB

Hans Børli

(1918-1989)

Norsk sommerlyrikk.

Det er et vell av dikt som omhandler sommeren som årstid. Blant norske lyrikere har jeg denne gang valgt Hans Børli og noen av hans sommerdikt.

Hans Børli var født i Eidskog og vokste opp på en avsidesliggende husmannsplass. Etter avsluttet folkeskole virket han størstedelen av sitt liv som skogsarbeider i hjemtraktene. Han er ofte blitt omtalt som «skogens dikter», men han hentet sitt stoff også fra andre miljøer og himmelstrøk. Han var meget belest og vel bevandret i norsk, nordisk og europeisk lyrikk, og spesielt var Dan Andersson og Paul de la Cour viktige inspiratorer.

Børli var først og fremst lyriker, men forfatterskapet, som består av over 25 titler, rommer også romaner og fortellinger. I 1945 debuterte han med diktsamlingen Tyrielden. Hans samlede dikt som utkom på Aschehoug 1995 er en bok på 450 sider.

– Bent von der Lippe

Jonsoknatt *(fra Tyrielden 1945)*

Rart er det å leva
ei jonsoknatt. –
Rart er det å se
sankthans-blomma bløm me
rundt sisselrot-steinen
opp-med gangstigen.

Rart er det å se
bjørkelauvet vrenge seg
i sønnavinden.
Det skinner som dalere av sølv
på himmelens blå duk.

Rart er det å høre deg puste, kjære,
du som inatt står brur. –
Du som inatt står brur
under sommarhimmelens kjerkehvelving
ved jonsoknattas sølvalter.

Rart er det å høre
hjerte sjonge i brøstet
som kopparbråset bjøllle.

Norge!
Å, hellige land –
alt har jeg elsket.

Kvite netter *(fra Tyrielden 1945)*

Kvite netter med strandsnipeskrik
langs skogstille strender,
stryker som milde elskovshender
mot jordens jomfrulender.

Kvite netter med duft av linnèa
langs drømmerens stier,
ånder i lauvkledte midtsommerlier
som brursukk når prestehand vier.

Kvite netter med fullmåneglans
i susende kroner,
når oss som døvende dvergmålstoner
frå sommerens evige lengselssoner.

Junikveld *(fra Dagene 1958)*

Vi sitter i slørblå junikveld
og svaler oss ute på trammen.
Og alt vi ser på har dobbelt liv,
fordi vi sanser det sammen.

Se - skogsjøen ligger og skinner rødt
av sunkne solefalls-riker.
Og blankt som en ting av gammelt sølv
er skriket som lommen skriker.

Og heggen ved grinda brenner så stilt
av nykveikte blomsterkvaster.
Nå skjelver de kvitt i et pust av vind,
- det er som om noe haster…

Å, flytt deg nærmere inn til meg
her på kjøkkentrammen!

Den er så svinnende kort den stund
vi mennesker er sammen.

Sommernattens lys *(fra Isfuglen 1970)*

Sommernattens lys- søvnløst tynt som
myggevinger.
Himmelen falmet blå.
De klareste stjernene
syner seg så vidt
i timen etter midnatt.
Karlsvognen:
Et harehopp
i drevsnø på myrene.

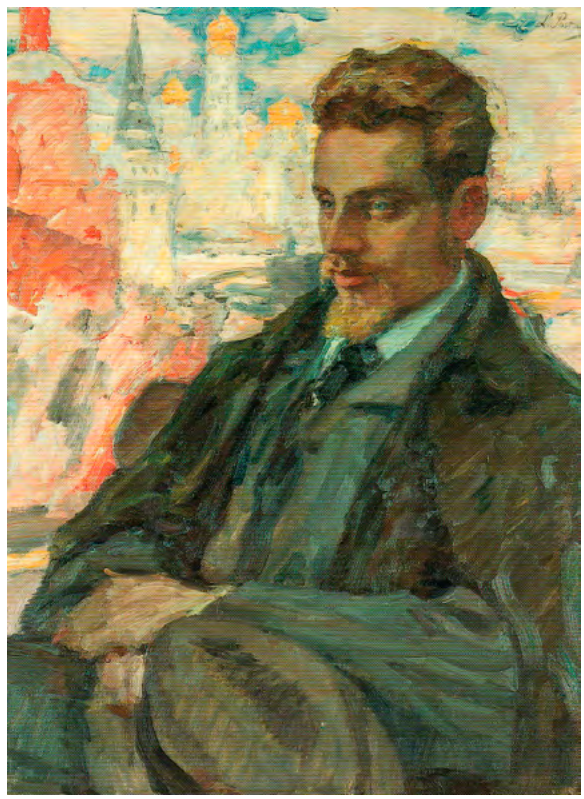
Over høgdene i vest
flimrer et skjær av
sunken dag, fiolett
som angst: Tynne lysfingrer
griper hysterisk
i kanten av himmelen.
Holder taket
såvidt-
holder dufter av lys og liv
stumt skrikende
over en svimlende avgrunn i meg.

På etternatta
når siste fuglelåten dør hen
og stillheten og lyset går i ett
i stirrende fjernblått, da er det som
du står bakom regnbuehimmelen i et øye
vidt oppsperret i redsel
mot syner uten ord
på Jordens språk.

DIKTSPALTEN 2024-3

Rainer Maria Rilke

(1875-1926)

Leonid Pasternak, Public domain, via Wikimedia Commons

Rainer Maria Rilke ble født i Prag, i likhet med Franz Werfel og Franz Kafka, men førte et omflakkende liv og bodde blant annet flere år i Frankrike og Tyskland før han døde i Sveits av sepsis forløpet av en kronisk leukemi. Ved hjelp av en onkel kom han inn på en tysk skole i hjembyen og deretter på Karl-Ferdinands- universitetet der. I Tyskland møtte han Clara Westhoff som han inngikk ekteskap med. Hun var elev av billedhuggeren Auguste Rodin, og Rilke ble i en periode hans sekretær. Hans diktproduksjon ble svært omfattende, han skrev bare ett stort prosaverk, men etterlot seg en enorm brevveksling. Andrè Bjerke skriver følgende om ham: «Rilke har mottatt impulser fra russerne og J.P. Jacobsen; som lyriker er han en av århundrets ypperste. Ved sine overraskende ordsammenstillinger, sine kortslutninger i sproget, formår han gang på gang å frembesverge det «uudsigelige». Det som hos så mange modernistiske lyrikere er sterilt program, er i Rilkes kunst virkelighet.

Jeg har valgt ut tre høstdikt, de er skrevet i en enkel form som ikke bør by på problemer for leserne av *pest*-POSTEN, ett av dem er gjendiktet av Andrè Bjerke og gjengis her.

– Bent von der Lippe

Herbsttag *(Paris 21. september 1902)*

Herr: Es ist Zeit. Der Sommer war sehr gross.
Leg deinen Schatten auf die Sonnenuhren,
und auf den Fluren lass die Winde los.

Befehl den letzten Früchten voll zu sein;
gieb ihnen noch zwei südlichere Tage,
dränge sie zur Vollendung hin und jage
die letzte Süsse in den schweren Wein.

Wer jetzt kein Haus hat, baut sich keines mehr.
Wer jetzt allein ist, wird es lange bleiben,
wird wachsen, lesen, lange Briefe schreiben
und wird in die Alleen hin und her
unruhig wandern, wenn die Blätter treiben.

Høstdag

(R.M.Rilke, gjendiktet av A. Bjerke)

Din tid kom, Herre. Sommeren var stor.
Så kast din skygge over våre solur,
og slipp din høstvind løs på denne jord.

Befal den siste frukt å te sin rødme,
og la den få to sydligere dager.
La alt stå fullbragt når din ånde jager
i druens tunge vin den siste sødme.

Den som er hjemløs nu, vil aldri bygge,
men varig føle hvor forlatt han lever.
Han våker, leser, skriver lange brever
og vandrer i allèen med sin skygge,
urolig, uten mål, blant blad som svever.

Herbst *(Paris 11. september 1902)*

Die Blätter fallen, fallen wie von weit,
als welkten in den Himmeln ferne Gärten;
sie fallen mit verneinender Gebärde.

Und in den Nächten fällt die schwere Erde
aus allen Sternen in die Einsamkeit.

Wir alle fallen. Diese Hand da fällt.
Und sieh dir andre an: es ist in allen.

Und doch ist Einer, welcher dieses Fallen
unendlich sanft in seinen Händen hält.

Ende des Herbstes

(Undatiert: 1902/1906)

Ich sehe seit einer Zeit,
wie alles sich verwandelt.
Etwas steht auf und handelt
und tötet und tut Leid.

Von Mal zu Mal sind all
die Gärten nicht dieselben;
von den gilbenden zu der gelben
langsamem Verfall:
sie war der Weg mir weit.

Jetzt bin ich bei den leeren
und schaue durch alle Alleen.
Fast bis zu den fernen Meeren
kann ich den ernsten schweren
verwehrenden Himmel sehn.

Illustrasjoner: Shutterstock

DIKTSPALTEN 2024-4

Georg Gordon Byron

(1788-1824)

Wikipedia: Lord Byron by Henry Pierce Bone

Til minne om Lord Byron, som døde i utlendighet for 200 år siden

George Gordon Byron ble født i London 22 januar 1788 og døde i Hellas 19 april 1824. Han ble sendt til Harrow School i 1801, og så utdannet ved Trinity College i Cambridge. Etter en skandale forlot Byron England og oppholdt seg i flere land på kontinentet fra 1816 til sin død. Han førte et vilt og eventyrlig liv, og ble berømt for sine kvinnehistorier. I 1823 kom han til Grekenland og deltok der i landets frihetskamp mot ottomanerne. I februar 1824 ble han febersyk, og etter flere omganger med årelatinger døde han i Missolonghi. Sitt poetiske gjennombrudd fikk han med diktsyklusen «Childe Harold`s Pilgrimage» og hans hovedverk er diktsyklusen «Don Juan». Komponisten Hector Berlioz, den store franske romantiker lot seg inspirere av Childe Harold og skrev sitt stort anlagte orkesterverk med bratsjsolo «Harold in Italy». Byron behersket mange sprog og talte flytende italiensk, gresk, latin og armensk. Hans siste ord skal ha vært: Let`s be a man to the last!

Byron elsket sin hund Boatswain, en Newfoundlender som han stelte med stor kjærlighet under hundens rabiesinfeksjon, som den døde av. Byron selv ble ikke smittet. Jeg gjengir her hans rørende gravtale over denne hunden, et dikt som enhver hundeelsker vil trykke til sitt bryst. Det andre diktet gir en annen smakebit på hans poetiske talent.

– Bent von der Lippe

Epitaph to a Dog

Near this Spot
are deposited the Remains of one
who possesed Beaty without Vanity,
Strength without Insolence,
Courage without Ferosity,
and all the virtues of Man without his Vices.
This praise, which would be unmeaning
Flattery
If inscribed over human Ashes,
Is but a just tribute to the Memory of
BOATSWAIN, a Dog
who was born in Newfoundland May 1803
and died at Newstead November 18th 1808.

OCEAN
(av « Childe Harolds pilgrimsferd», fjerde sang)

Roll on, thou deep and dark blue Ocean -roll!
Ten tousand fleets sweep over thee in vain;
Man marks the earth with ruin- his control
Stops with the shore: -upon the watery plain
The wrecks are all thy deed, nor doth remain
A shadow of man`s ravage, save his own,
When for a moment, like a drop of rain,
He sinks into thy depths with bubbling groan,
Without a grave, unknelled, uncoffined, and
unknown.

His steps are upon thy paths,- thy fields
Are not spoil for him, - thou dost arise
And shake him from thee; the vile strength he
wields
For earth`s destruction thou dost all despise,
Spurning him from thy bosom to the skies,
And send`st him, shivering in thy playful spray
And howling, to his gods, where haply lies
His petty hope in some near port or bay,
And dashest him again to earth: - there let him lay.

Thy shores are empires, changed in all save thee-
Assyria, Greece, Rome, Carthage, what are they?
Thy waters washed them power while they were
free
And many a tyrant since: their shores obey
The stranger, slave, or savage; their decay
Has dried up realms to deserts: not so thou,
Unchangeable save to thy wild waves`s play-
Time writes no wrinkle on thine azure brow-
Such as creation`s dawn beheld, thou rollest now.

Thou glorious mirror, where the Almighty`s form
Glasses itself in tempests; in all time,
Calm or convulsed- in breeze, or gale, or storm.
Icing the pole, or in the torrid clime
Dark-heaving; - boundless, endless, and sublime-
The image of Eternity-the throne
Of the Invisible; even from out thy slime
The monsters of the deep are made; each zone
Obeys thee: thou goest forth, dread, athomless,
alone.

OSEAN *(gjendiktet av Andrè Bjerke)*

Rull hen , du dype hav, rull hen din prakt!
Forgjves kløver tusen skib ditt bryst.
På jorden herjer mannen. Men hans makt
er endt ved kysten. Utenfor hans kyst
er alle vrak ditt verk. Hans herjelyst
blir av en større kraft tilintetgjort,
idet han- som et regndrypp- synker tyst
i dine dyp, hvor han forstummer fort,
og ukjent, uten grav og kiste svinner bort.

Hans fot kan ikke trå din sti- og du
vil aldri bli hans rov! Du er på vakt
og ryster hånlig av deg ham som nu
gjør alt for å få jorden ødelagt;
du slynger ham mot himlen i forakt;
han skjelver i ditt frådeville vær
og hyler mot sin gud fra dødens sjakt
i usselt håp om at en havn er nær;
du slår ham atter ned- og lar ham ligge der.

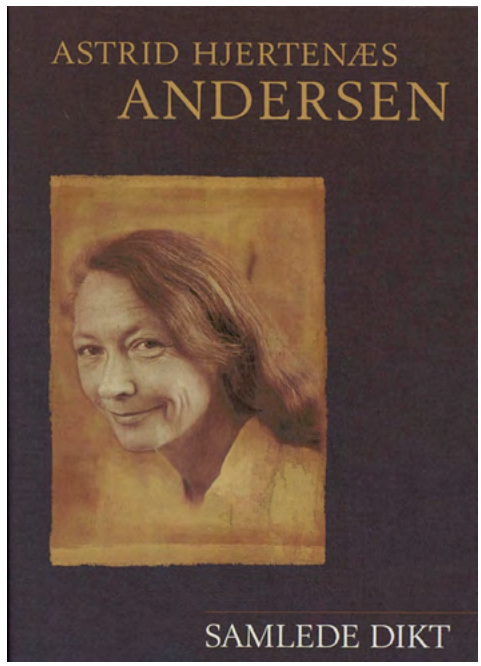
Imperier går under- du består.
Hva er vel nu Athen, Karthago, Rom?
Du skyllet makt til dem i deres vår
og til enhver tyrann. Barbarer kom
og tvang dem ned i kne,- et forfall som
la riker øde; du alene har
bestandighet! Skjønt bølger hvirvler om,
er din azurblå panne like klar;
du er i dag som du i jordens morgen var.

Du kongelige speil hvor gudens form
i uvær speiler seg; ditt mørke vann
glir hen i bris, kuling eller storm,
i polens frost og langs en tropestrand.
Usynlighetens trone! Evighet
har sitt symbol i deg. Din dønning kan
gi dypets monstre liv; en hel planet
regjerer du – i kold, ufattbar majestet.

DIKTSPALTEN 2025-1

Astrid Hjertenæs Andersen

(1915-1985)

Etter tillatelse fra Aschehoug forlag

En av våre « glemte» diktere

Astrid Hjertenæs Andersen ble født i Horten og gjennomførte Hallings journalistskole for damer etter middelskoleeksamen. Hun arbeidet deretter som kontordame og journalist i Horten Blad og som ekspedisjonsdame i Aftenposten. 1939 giftet hun seg med maleren Snorre Andersen og sammen foretok de en rekke reiser som medførte lengre utenlandsopphold.

Hun debuterte 1945 med diktsamlingen 'De ville traner', og fremsto etter hvert som en av vår litteraturs ypperste lyrikere. Blant hennes diktsamlinger er de mest kjente 'Vandrersken' (1957), 'Pastoraler' (1960) og 'De tyve landskaper' (1980). For samlingen 'Frokost i det grønne' (1964) fikk hun Kritikerprisen. Hun har også utgitt reiseepistler og en kortroman, 'Dr. Gnomen' (1967).

Hennes lyrikk har i følge Store Norske Leksikon et sterkt personlig artistisk preg, ofte med bruk av frie former, sammen med suggestiv bruk av bilder og symboler. Hun mottok en rekke litterære priser, satt i Forfatterforeningens litterære Råd 1974-79 og deltok aktivt i internasjonalt samarbeid med kunstnere i Skandinavia, det øvrige Europa og USA.

– Bent von der Lippe

Hestene står i regnet
(De unge søylene 1948)

Når mitt sinn er fylt av drømmer,
mere dunkle, mere fjerne
enn min tanke kan forklare,
mere ville, mere hete
enn mitt hjerte kan forstå,
vil jeg bare stå i regnet
slik som hester står i regnet
på en bred og saftig slette
mellom tunge fjell, som her.

Stå og kjenne kroppen suge
dette svale, sterke, våte,
som i strie strømmer siler
over ansikt, hår og hender.
Likne skogen der den suger,
som et barn, av himlens bryster.
Likne sletten, full av sødme,
sitrende av fromt begjær.

Slik som hester står i regnet,
lutende, med våte flanker,
og lar duft av muld og væte
drive sterkt og søtt i sinnet,
vil jeg stå og bare være
og la himmel-yret falle,
inntil tanken fri for feber
følger drømmene til klarhet
i en steil og stille ro.

Et våroffer
(Et våroffer 1976)

Jeg gir meg over til de grønne sletter.
De lange myke linjene som bølger
og risler med sitt spirekorn i vinden.
Jeg bøyer meg for vårens unge bjerker
som er så smale og så danselette
mot graners dragende mysterium.
Jeg ser dem godt. Den nye sommers kyr
som gresser stille under hedningmånen.
Den sorte hoppen som står vakt i gresset
for vårens barn. Den fløyelsbrune folen.
Og du min elskede som deler med meg
din vår ditt åndedrag og dine drømmer
vil møte meg i dette høye lyset.
Hvor alt av kjærlighet er dypest sammen.

Drømmen om gleden
(De unge søylene 1948)

Drømmen om gleden
kan aldri dø.
Den dveler i fnugg,
den spirer i frø.

Å lengtende hjerte,
hvor søker du hen?
Den søte forventning
som bor i din lengsel
er gledens venn.

Drømmen om gleden
er evig nær.
Den trygler om liv
i bønn og begjær.

Fortryllende sødme
før tingene skjer!
Å hjerte, som aldri
blir trett av å drømme,
hva vil du mer.

Postbud nr. Y
(Rosenbusken 1972)

Postbud nr. Y var i rute.
Før de grønne postkassers tid
hørte jeg postveske-dunket
mot trappegelenderet.
Støvet danset i solstripen
fra de fiolblå glassruter.
Fra fem trapper ned
kom en plystring av Leise
flehen meine Lieder.

Han sang i sin vårgrønne genser
Med Schubert i store bokstaver på brystet.
Alle tegn for sunnhet og motstand
bar han på jakken.
Blomsten i knapphullet.
Brevene kom som en gave.
Med gyllenlakk-streif eller Obstfelder-strofer.
Han nevnte hver kvinne ved navn
som er bare Du og bare Elskede.

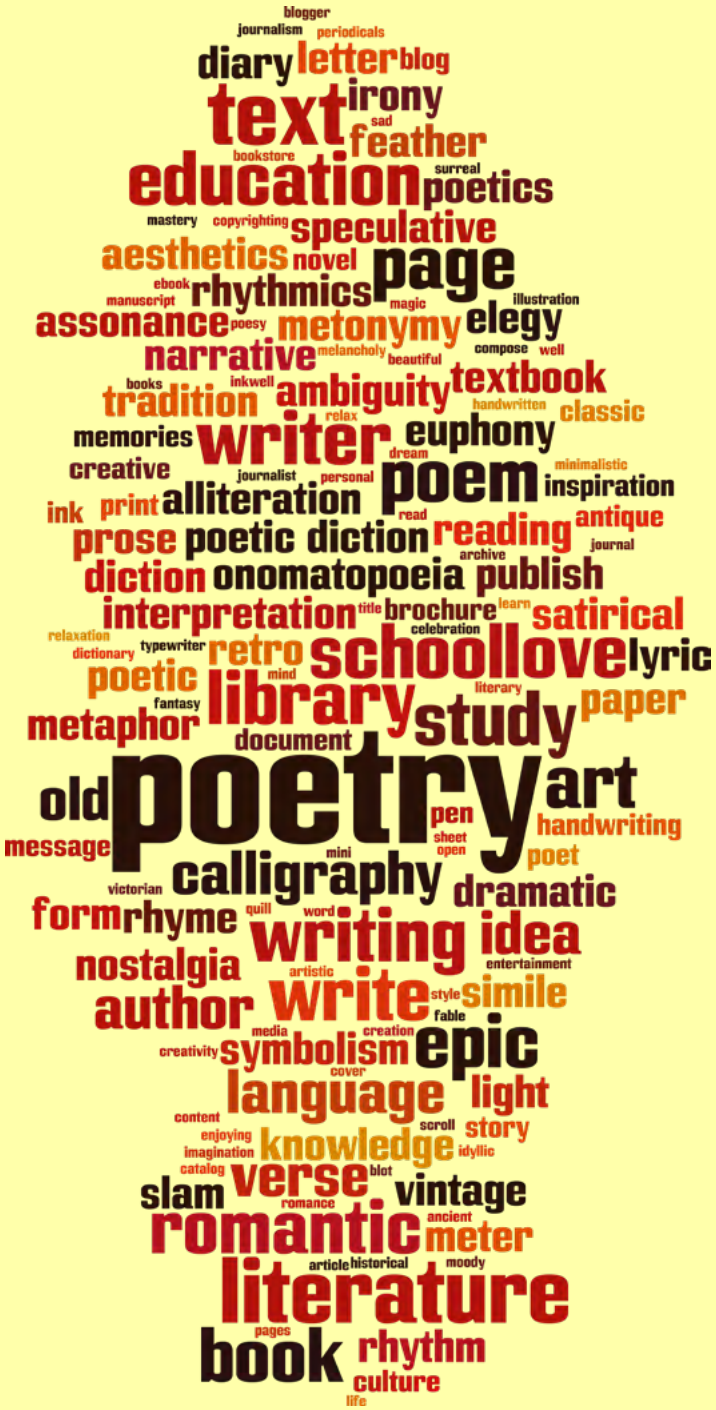
Velsignelsen falt som solstråler
i trappeoppgangenes mørke.
Kan noen misforstå solen?
Han bar så tungt
gjennom grystille gater.
Han gikk så skjevt
om kvartalenes hushjørner.
Plystrende Leise flehen
meine Lieder.

To menn ser på månen
(Et våroffer 1976, David Caspar Friedrich, tysk maler 1774-1840)

Hva sier de i dette brune landskap.
Den gamle mesteren i vandringskappen.
Den unge lærlingen i blå kavai
som lener armen på den gamles skulder.
Kan være opptatt av et kosmisk ekko
som klinger mellom dem og måneringen.
Hvor lenge sto de slik med ryggen til oss.
De brune klipper tier. Eken tier.
Den skjeve stammen bærer på et rotsår.
Snart faller den med sine døde grener
som spriker i det gylne månesløret.
Hva sier de. En munter fugl har sunget:
De planlegger et demagogisk opprør.
I denne månenatt et sted i verden.

By Caspar David Friedrich - Google Cultural Institute, Public Domain

blogger
journalism
periodicals
diary
letter
blog
text
irony
sad
feather
bookstore
education
surreal
poetics
mastery
copyrighting
speculative
aesthetics
novel
page
ebook
rhythmics
manuscript
magic
illustration
assonance
poesy
metonymy
elegy
narrative
melancholy
beautiful
compose
well
books
inkwell
textbook
tradition
ambiguity
handwritten
classic
relax
memories
writer
euphony
dream
creative
journalist
personal
minimalistic
poem
inspiration
ink
print
alliteration
read
antique
prose
poetic diction
reading
journal
archive
diction
onomatopoeia
publish
interpretation
title
brochure
learn
satirical
relaxation
celebration
dictionary
typewriter
retro
schoollove
lyric
poetic
mind
literary
fantasy
library
study
paper
metaphor
document
old
poetry
art
pen
handwriting
message
sheet
open
poet
mini
calligraphy
victorian
dramatic
form
rhyme
quill
word
writing
idea
nostalgia
entertainment
artistic
author
write
style
simile
fable
media
creation
creativity
symbolism
epic
cover
language
light
content
scroll
story
enjoying
imagination
knowledge
idyllic
catalog
blot
slam
verse
vintage
romance
ancient
romantic
meter
article
historical
moody
literature
pages
book
rhythm
culture
life